מלוח לא בדוחה. ואת דמיה (נקמן דף קיג.) דמקמת מלוח ומיבשל מפל מאר מיום סיום בנדים, ולפי קמיטיה: **אמר** חכי כלי מתחת כלא כי. ולא הל מפוס דהי טען פעם בר טען מעם כמו דנים מעלו בקערה. דתני דמעמיה דהמיב לגמן מעלו. לוקמן מפוס מרפיה לגמן ומעל. לוקמן אמר אמר מלוחת דרב כהנא: קלמר לא: **ולא** הוא מלוי מחם דנפים מרביה. לומר מלוח לא לאיסוא אבל הוא בשרים אמרה בחוטה בכמוה: **אבא** כר אמר. אמר מלוח לא מעמיל מה כלחמרינן בעלה מן מחוט (נדמה דף יח:): **ברבי** חיא בר אמר (נדמה דף יח:) מלוח בר מלוח מ"ל. לאן מלוח מ"ל מלוח מפפקיה בפרק כלי מבכרן (פס. דף מח:): **הלכתא** דנים מעלו בקערה. אל בשר מוחר לאכלן בכותח הם הנדים נעים לא מלעמיך. לפפק דלוכת מלוח דמלי מלוח בכמאמר מלו מחמת דבין מעלם נגר כין לפיפה מיהא בשר מלוחרי בפ' כלי מלוח (בפרק דף מח). לאמיקר לה כלו. כמה רמ"ל ב) מי ריבי חמנו מלוח מלוח פנו מרו אבלמבמלו לאסור לאמר מעמה מעיב ובא מעמה לפיו מלוח אבל ולאסר לעמות מעם מלוחה על בשר דים לבנים מלוחה. אל בשר מלוח בקערה. לבנים לבנים מלוחה. אל בשר מלוח בקערה. לבנים לבנים מלוחה. אל בשר מלוח בקערה. לבנ

כל הבשר פרק שמיני חולין (דף קיא)

מעדני יום טוב

דברי רבותינו

מעדני יום טוב

דברי רבותינו

הם גילו אסרו לבכות, ולבכו

(מבט) דרליש 51 בם משמר בלבם

(3)

מנהל לשכת הרבנות הראשית לישראל, הרב מרדכי אליהו, הודיע אתמול (ג') בבוקר לעיתונאים, כי הרבנות הראשית לא תוכל לאשר את הנישואין שנערכו בין אלפים מן הנוסעים לחו"ל, אם לא יוכלו לשלם את הוצאות הנסיעה לחו"ל. הרב אליהו הוסיף, כי הרבנות הראשית לא תוכל לאשר נישואין אלו, אם לא יוכלו הנוסעים

ע"ד) ירקות וקטניות שנתבשלו בקדרה חולבת אפילו היא בת יומא מותר לאכלו בתבשיל של בשר ונראה דוקא בדיעבד אבל לכתחלה אין לו לבשל בכלי של חלב דבר שרוצה לאכול עם בשר עכ"ל [ל] ואין דבריו נראים אלא לכתחלה נמי מותר לבשל בכלי של חלב דבר שרוצה לאכול עם בשר א] כנ"ל

[עד כאן]:

מצאתי כתוב דגים שעלו בקערה וכו' דוקא שמתד מהם מס אבל שניהם חמין לא אפילו דיעבד כן משמע ביורה דעה ע"כ ונראה מדבריו דדייק לה מדכתב רבינו בתחילה הדיטור דגים רותחים שנתנו בקערה לוגנת או שהדגים לוגנים והקערה רותחת מותר לאכלן בחלב משמע דוקא משום דחד מינייהו גוון הא אם שניהם חמין אסור ונראה דהיינו בשאין שם רוטב משום דהוי כנגלו בקערה אבל כשיש שם רוטב פשיטא דשרי דלא גרע מנתבשלו (א) וא"ת לדברי האוסרים נגלו בקערה רותחת ודגים לוגנים הוה להו למיסר דהא קיימא לן דתתאה גבר והוי כאילו שניהם חמין. וי"ל דאף על גב דקיימא לן תתאה גבר מכל מקום אין נתינת טעם שלו כ"כ כמו כששניהם חמין הילכך לא מחמירין ביה טפי מנתבשלו ולפי מה שפסקתי דבין נגלו בין נתבשלו [מותר] אפילו בשניהם חמין שרי ורבינו ירוחם (שם) דדגים חמין שעלו בקערה לוגנת או שהקערה רותחת ודגים לוגנים כתב שצריך לקלוף מן הדגים מה שגגע בקערה ולא משמע לי הכי כלל דאם כן אמאי איצטריכין לטעמא דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא כיון שאנו מסירים עד מקום שמתפשט הטעם ועוד מאי טעמא דמאן דאסר בגמרא דגים שעלו בקערה ואין לדחות ולומר דאף על גב דבקערה לוגנת קני בקליפה בקערה אמה לא קני בקליפה דאמאה גבר דהא בגמרא לא אידכר קליפה כי היכי דנימא הכי ועוד דהא אפילו בקערה רותחת איכו אוסר אלא כדי נטילת מקום בלבד כמבואר בסימן ק"ה (קסה.) ואם כדבריך לא נחלקו אלא בקערה רותחת ובמה שבין קליפה לנטילת מקום ואין זה בשמע דבריהם כלל אלא ואלו אפילו בקערה רותחת לא בעי קליפה כמו שכתבתי ורבינו ירוחם ליצא דתוספות (קיא: ד"ה הלכתא) והרא"ש (פכ"ה סי' כט) אבל אעפ"ה שכתבו אם הקערה והדגים לוגנים לא איצטריך לפסוק אלא כשהאחד מהם אם בין עילאה גבר בין תתאה גבר קליפה מיהא בעי ע"כ ועלה בדעתו דלמ"מ דהכי נמי בעי קליפה ואין הדבר כן כמו שהוכחתי

דרכי משה

צה (א) **כתב** באיסור והיתר הארוך (בהגהות בסוף הספר שער לד סי' ג) הא דנוהגין לאסור לכתחלה בבישול וצלייה היינו לאכול עם חלב עצמו אבל ליתן בכלי חולבת שרי וכן אם לא היתה הקדרה שנתבשל בה ב"י אף לכתחלה שרי דהואיל והוא נותן טעם לפגם וגם נ"ט בר נ"ט עכ"ל ועיין באורח חיים סימן תנ"ב מדין זה: **עוד** כתב כלל כ"ד (דין ו) וחבלין שדכו במדוך של בשר ואח"כ נתנוהו בחלב צריך לשער נגד כל החבלין אפילו לא היה המדוך ב"י עכ"ל וג"ל טעמו דס"ל דבדבר חריף אינו מועיל נ"ט בר נ"ט כמו שאינו מועיל בו נותן טעם לפגם כמו שיתבאר לקמן סימן קכ"ב (ד"מ אות א) ובתשובת הרשב"א (ח"א) סימן תמ"ט משמע כדברי שכתב שם במעשה שדכו ביצים עם תבלין במדוך חולבת שאינו ב"י ושמו בתרגולת ופסק דשרי דמשום מעט תבלין שכו לא מיקרי דבר חריף בן וא"כ הוי נ"ט בר נ"ט ונותן טעם לפגם עכ"ל ג] משמע הא אי הוי דבר חריף אסור וכ"כ ב"י בסימן [ב] צ"ד (קנב. ד"ה וכתב בס"ה) בשם ספר התרומה (סי' נג): (ב) **ואני** אומר כי ניים ושכיב אמר להאי מילתא דמאי אבל בעל התרומה כתב כו' שהרי גם הסמ"ק לא אמר אלא דלכתחלה אסור להעלותן בקערה כדי לאכלן עם חלב אבל אם כבר העלה פשיטא שמותר לכתחלה לאכלן עם חלב דהא לא פליג על הגמרא דקתני דמותר לאכלן בחלב ומותר לכתחלה משמע ועוד דאל"כ מ"ש בשם הסמ"ק דבין נצלה בין נתבשל דוקא דיעבד אבל לכתחלה לא וכו' סותר דבריו הראשונים שכתב בשם הסמ"ק לחלק בין צלייה לבישול אלא על כרחך צריכין למימר דהא דאינו מחלק בין צלייה לבישול היינו לענין שלכתחלה אסור לעשות על מנת לאכלו בחלב אבל אם כבר עבר פשיטא דיש לחלק בין בישול דמותר לאכלו ובין צלייה דאסור לפי סברת הסמ"ק וכ"ה בהדיא בהגהות סמ"ק (סי' ריג אות ח) וא"כ מאי אבל בעל התרומה דכתב. וכבר כתבתי לעיל סימן צ"ד (אות ו) דאע"ג דדעת הסמ"ק להתיר בנתבשלו מכל מקום מחמיר לכתחלה בנתבשלו משום הואיל ויש מחמירין וכן פסק באיסור והיתר הארוך כלל ל"ד (דין ד) דלכתחלה יש להחמיר אפילו בבישול אמנם בדיעבד יש לסמוך אדברי המקילין אפילו בצלי עכ"ל וג"ל דמכל מקום בדגים שעלו בקערה שלא נתבשלו ולא נצלו מותר אף לכתחלה לאכלן בחלב דבהא לא מצאנו מאן דפליג:

חדושי הגהות

צה [ל] **צריך** שעשה שהרב"י עצמו נמיגור סמיא כתב דבריה אלו בשם סמ"ק והגהות מיימוני ורבינו ירוחם (לקמן בסמוך בד"ה כתב סמ"ק וכו') ולא כתב עליהם דבר וכאן בנדון הבית העמיק דברי רבינו ירוחם וכתב ע"ז ואין דבריו נראין: [עיין בגה"ג בהגהות נ"י אות כ' ד"ה אמנם]: [ב] **ר"ל** בסימן שאחר זה כ"כ [בדפוסים שלפנינו לא כתוב בד"מ הציון לסי' נ"ו, ואנו הגנוהו עפ"י ד"מ כת"י]:

הגהות והערות

צה א] **בדפו"ר** הנוסח "אלא לכתחלה נמי מותר לבשלם בכלי של בשר" והוא ט"ס וצ"ל בכלי של חלב, ובדפוסים המאוחרים תקנו הלשון ע"י הוספת דברים כמו שנדפס לפנינו: ב] **כתב** בויכוח מים חיים שעל תורת חטאת (סימן סב דין יב) שדברי הרשב"א אלו סותרים לדברי הרשב"א בתשובה סימן תצז (שהביא התורת חטאת שם) שאף הרבה חבלין אינו עושה אותו חריף. ותירץ הגאון ר' יוסף שאול נטנזון בספרו תורת משה (שם) דבסימן תצז מיירי הרשב"א בדברים חריפים שנבלעו בקדרה ובזה כתב דאין משוה חריף לטעם הפגום שנבלע בקדרה. ואפילו נבלע בה הרבה חבלין. אבל בסימן תמט מיירי בחבלין שישנו בעין ואילו היה שם הרבה חבלין יכול להחזיר לשבח הטעם הפגום שנפלט מהמדוך ולא התיר שם אלא משום שהחבלין דבר מועט עכ"ד: ג] **בדפוסים** שלפנינו הנוסח "הוי נ"ט בר נ"ט ובטלה". אבל בד"מ הארוך שבדפוס ובכת"י וכן בד"מ הקצר דפו"ד הנוסח "הוי נ"ט בר נ"ט ונט"ל" כמו שהצענו בפנים: ד] **צ"ע** הרי הסמ"ק מחלק בין צלי לבישול וכמ"ש הבית יוסף לעיל, וע"כ צ"ל דה"פ דוקא בדיעבד יש חילוק בין צלי לבישול דצלי בדיעבד נמי אסור ובישול בדיעבד מותר אבל לכתחלה לגרום נ"ט בר נ"ט אסור אף בהזעלאה בלבד, כל שכן צלי ובישול:

בכל ענין רק שיהא מעת לעת מזמן בישול האיסור) וכן הדעת נוטה, ודגים ז) שעלו בסערה (חולין דף קי"א ר"מ שם פ"ט טור י"ד צה תמצא מחלוקת בדין זה) של בשר מותרין לאכול בכותח, ונהגו רבותינו דהוא הדין נתבשלו ח) צנון שחתכו בסכין של בשר אסור לאכול בכותח לפי שהשמנונית על הסכין ומיהו אם שמו הצנון בקדרה אינו אוסר אלא לפי השבון שמנוני הבלוע אבל חתכו בסכין של גוים צריך ס' מכל הצנון ואפי' אינו בן יומו דסתם סכין יש בו נדבק שמנונית אם לא מורק בכונה או נעצה עשר פעמים בקרקע ובסיק התם (דף קי"ב) דוקא צנון אבל קישואים נריר לבי פסקי' ואכיל אבל לפת מותר לגמרי (ש"ע צ"ו והיכא שמות' צריך הדחה) ועוד אם חתך לפת קודם חתיכת הצנון מותר ט) (ש"ע בין כל חתיכת צנון לצנון צריך להחזיר לפת) ואמר רב נחמן (שם כל הסוגיא טור י"ד סימן צ"ה) אסור להניח כד של כותח אצל כד של מלח. אבל אצל חומץ מותר וכן כד של בשר אצל כותח מותר לפי שהעולם נזהרים, (ש"ע טוב ליזהר לכתחיל' במקום שאינו צריך) ופת (פסחים דף ע"ו טוד י"ד סי' צ"ו ועיין שם) שאפאה עם בשר צלי בתנור רש"י פסק דמות' לאוכלו בכותח. ור"ת לחומר' (עיין כתו' דעכו"ם דף ס"ו) דאסור לאוכלו בכותח, ונם יש אומרים דאפי' צלה בשר עם דג אסור לאכלו משום דקשה לד"א (פירוש צרעת) ודוק' בהנור קטן כעין שלהם אבל בתנורים גדולים כעין שלנו אין להקפיד, ופירשו לי רבותי המחניק י"ב עשרונים של מצוה זהו תנור גדול (ש"ע ק"ח ונוהגין להחמיר לכתחלה אפילו בתנור גדול והוא פתוח קצת ובדיעבד מותר אפילו בתנור קטן ואם הוא סתום לגמרי מותר בדיעבד במקום הפסד) ואין (פסחים דף ל' טור י"ד סימן צ"ו) לשין העיסה בחלב ואם לש כל הפת אסורה מפני הרגל עבירה, ומסיק (שם דף ל"ו) רב ענן כעין תורא שרי (פירוש לדוש מעט (ש"ע כדי אכילה בבת אחת או ששינה צורת הפת שתהא נכרת שלא יאכל

שנא זה מזה דגבי בליעת האיסור חשבינן כולה חתיכה כבליעה עצמה וגבי בליעת היתר דבשר בחלב לא חשבינן כולה חתיכה כבלועה. עצמה ויש לומר דשעמ' דבליעת איסור היינו משום דאפשר לסותמו אסור פירוש שאם היה יכול לסחוט האיסור הנבלע חוץ מן החתיכה שלא היה נשאר בו פעם איסור כלל מכל מקום אסורה החתיכה לעולם כיון שחל עליה שם איסור שעה אחת וזה הטעם לא שייך גבי בליעת היתר עכ"ל.

ז) אמרו ר"י והר"מ שאם רש כותח שקורין שתש"א במכתש של כשר דמות' לאכלה בחלב ואף על גב דאמרינן דבית לחרוסת כרותח מכל מקו' קימ' לן כפירושא דלאו דוקא עלו דה"ה אם נתבשלו ח) ודוקא שנתבשלו במים (ש"ע לא חילק) אבל נצלו לא ואפילו עלו או נתבשלו דוקא דיעבד אבל לכתחילה אסור להעלותם או לבשלם בכלי של בשר כדי לאכלם בכותח כדפי' לעיל בהלכות הגעלה, ומכאן מתיר רבינו ברוך קערות של בשר בני יומן שהודהו במחבת ח לבת שאינה בת יומה אפילו בכלי ראשון אפילו המים רותחין או איפכא קערות של חלב במחבת של בשר אבל אם שניהם בני יומן לא, עכ"ל ט) צנון שחתכו

בה בשר מותר) כעין של שור) וקיבה של נבילה או של טריפה ושל גוים מותרת אם לא נמלח' בעור ואם נמלחה בעור אפילו של ישראל אסורה (ש"ע פ"ז ע"ש חילוק דין זה) ואם שהתה יום אחד בעור אסורה אפי' בלא מליחה שהשהייה מבלעתה כבישול וכשירה שינקה מן הטריפה החלב צלול אסור והקרוש מותר, (ש"ע פ"א ולכתחילה אסור).

ריח דין כיטול דבר יבש (רמב"ם פרק י"ו דמאכלות טור י"ד סימן קי' סמ"ג לאוין סמ"א).

ביד, שנתערבה אינה בטלה, וכן חתיכה הראויה להתכבד ודבר שדרכו לימנות (ניד הנשה דף צ"ז ביצה נ' והתעריבות דף ע"ב ויבמות דף פ"א וע"ש בתוספות) לעולם פלונתא דר"מ ורבנן דר' מאיר אומר לא בטל וחכמים אומרים בטל חוץ משישה דברים, ולדברי רבי עקיבא שבעה ואלו הן אגוזי פרך, ורמוני באדן, וחביות סתומות, וקולחי תרדין, וקולחי כרוב דלעת יונית, ורבי עקיבא מוסיף אף כברות של בעל הבית, ומסקא לן הלכה כמאן כי אף על גב דיחיד ורבים הלכה כרבים מ"מ כיון דבכמה מקומות מיתי הניחא למאן דאמר את שדרכו למנות שנינו, והניא פלונתא ליתא כי אם לרבי מאיר משמע דהלכה כרבי מאיר, ונם ממילתא דר' מאיר מסקא לן אי את שדרכו למנות שנינו כר' יוחנן או כל שדרכו למנות כריש לקיש, ונראה דהלכה כרבי יוחנן דאמר את שדרכו למנות שנינו (חולין דף ק' רמב"ם שם סמ"ג לאוין קל"ט ומל"א טור י"ד סימן קי' וקי"א).

ודין חתיכה הראויה להתכבד ר"ל כמו שהיא עתה, אך אם בהמה עם הצמר או עוף עם הנוצה אין זה ראויה להתכבד ובטלים ח) אך אם אין מחוסר רק

בסכין וכו' פי' רבי ברוך דאפילו אם הסכין אינו בן יומו כדאמרי' בעבו"ם גבי הילתית ולפי זה משמע אפילו בלא שמנונית בעין דאי' בשמנונית בעין פשיטא דבך יש לשאינו בן יומו כמו לבן יומו ובפנים פירוש דוקא כשיש שמנונית בעין מיהו מסתמא יש לישב לכל הפירושים דסתם סכין יש שמנוני' נדבק עליו ועוד פי' ר' ברוך ש"מ' ובצלי' וכבשים יש להם דין צנון והלתית ומיהו הר' יחיאל אומר אין לך אלא מה שאמרו חכמים דוקא צנון והלתית והביא ראיה מפרק גיד הנשה דאמרינן אין לך נותן טעם באסור יותר מכצל וקפלוט אלמא מדמי בצל וקפלוט לשאר איסורין כן הרבה גדולים שוים בזה יבודים לו עכ"ל (ש"ע צ"ו ואין הלוק בין צנין לשאר דברים החריפים פנין נצלים וכיוצא בו ובין סכין של בשר או של גוי ובין מקונח ואינו מקונח דלכתחילה בילם אסורין ובדיעבד כנון אם בשלו בחלב ולא התכו דק צריך לשער ס' נגד כדי נטילה).

ריד ח) ואף על גב דלאחר מכאן מסירים הנוצה והעור מ"מ כיון דבתחלת התעריבות נתבטלו שוב אין העורין ונעורין ומהאי טעמא נמי שרי לבשל הכל יחד וראה מפרק התעריבות (דף ע"ז ע"ב) דפריך תלמידא אלא מעתה מניסא הנ דאסר ליה, וכדפי' שם בשיטה ואת האיך התרגילת בטילה בנוצתה נהי דמשום

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

רש"י

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

מא שלט הגבורים

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

רבינו נסים כל הבשר פרק שמיני חולין

"קערה שטלה בה בשר אמר לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר שמואל מליה דרי הוא ברותח כבוש דרי הוא כמבושל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אבא חלמיד של ר' יוחנן כד אימלח ליה בשרא בחוזא פינבא חברה "יתיב רב כהנא וקאמר קערה שטלה בה בשר אסור לאכול בה רותח [וצונן] שרתבו בסבין מרבר לאכול בכותח מאי שעמא דאי אפשר למטעמיה דזותרא בלע דהא דאסרא בלע לא אפשר למטעמיה: איתמר "דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח שמואל אמר שרתן לאכלן בכותח אמר רבי חוקה משמיה דאביי הלכתא "דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח

וקרעיה שתי וערב והתכיה להתת הלכתא בין כבר' לתחוב יוצא כל דכו מבשר עצמו וסותר לבשלו אחרי כן בקדירה עם בשר :

נמ) (חולין קי"ט) **דרש** אמי' הלכתא בין כבר' כין כחלא **אם** הם הותי כישרא כשצולים אותם בשפוד טהור אפילו לכתחלה אבל אם הם בשפוד עילוי בשרא לכתחלה אסור דיעבד שרי בכבדא משום דאע"פ שיש בו רוב דם מכל מקום מ"שרק שריק, ובכחלא אע"פ שהחלב הנומף ממה סריך קצת על הבשר כיון דחלב שחופה דרבנן הוא ומותר והני מילי לדידהו שה"נורי' שלהם פיהם למעלה והיה השפוד זקוף אבל לדידן השפודין הם מושכבים ופעמים כי ראש א' עליון ופעמים שהוא התחתון, ולכך לעולם לכתחלה אסור לצלות בשפוד לא כחל ולא כבר עם בשר וכדיעבד שרי :

(מס) **אמר** חזקיה משמיה דאבי הלכתא דגים שעלו בקערה והאחד רוחה או הדגים או הקערה מותר לאוכלן בכוחה שיש בו חלב משום נותן טעם בר נותן טעם שני פעמים נבלע הדם ונפלט קודם שיכנס האיסור חד בקערה ומשם בדגים ואין עוד טעמו הנפלט חשוב נותן טעם, וכך מותר לאוכלן בחלב, צנון שהתכו בסכין אסור לאוכלו בכוחה מ"ט אגב חורפיה דצנון בלע, ופי' רש"י לשון אחר תריפות של צנון בלע מפליט עיקר טעם בשר הבלוע בסכין ונבלע בצנון ואינו קרוי נותן טעם בר נותן טעם, ולשון שני פירש משום שהסכין אינו מקונח היטב והשמנונית הוא בעין נדבק בדופני הסכין, ומן הדין לא היה צריך רק הדחה כיון שאינו רוחה אלא אגב חורפיה דצנון בלע טובא :

ס) **אם** כן צריך ליהר שלא יחתוך בסכין חולבת לא שומן ולא בצלי' וראשי כרישין אם רוצה להתן עם בשר לפי שהן חריפין ורטו לצנון ולא אפס', ואם שנג ותהך לא סני בהדחה שהרי נבלע בהם ונהפשט הטעם, ואם אחרי כן נתנו בקדירה רוחחת מותר בששי' לבטל טעם הסכין הבלוע בירק דאין זה רק מעט אבל אם חתכה בסכין של עכו"ם שזהו איסור הבלוע בירק או צריך ס' בקדירה שיעור כל הירק דחתיכה עצמה נעשית נבלה וצריך ששים כמוה, ויכול להיות שאין חלוק בסכין אלא אפי' אינו בן יומו חשוב כבן יומו דאגב חורפיה דצנון או הירק דחריף קולף ליה והויא ליה לשבח כראשר נבי קורט של חלבית של עכו"ם דאסור אף על גב דכלי עכו"ם בחזקת שאינו בני יומן ואסר ליה (ל"ט) בפ' אין מעמידין אבל עלין של קפלוטות וכרוב אינן חזקים והריפין ולא בעי רק הדחה, ואי הוה קישות גרידא למפסקיה וסני בהדחה בהכי דחריף מעט ונבלע הטעם בו, אך אינו מהפשט כמו בצנון, ואם הוה בהו לפתא שפיר דמי למהוה אחרי כן אפי' צנון לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מן הסכין כך פי' רבינו שלמה. משמע דלפת דוקא אבל אם חתך בסכין לחם או ירק שאינו חריף אסור מכל מקו' לתתוך אחר כך צנון או ירק חזק וחריף שרוצה לתת עם בשר :

דגים שעלו בקערה דאסרן מותר לאוכלן בכוחה משום דהוי נ"מ בר נ"מ. פירש הר' יהודה חתן רש"י דוקא כי עלו בקדרה רוחחת, אבל נתבשלו אסור דעיקר הטעם נפלט מן הכלי לדאי פירושא אחי שפיר הא דאסרינן (ל') פ' כל שעה אין משין את ההנו' באלי' ואם טש כל הפת אסור' אפי' לאכול עם בשר פן יאכלנו עם חלב. עד שיטר עוד התנור, והשתא אמאי צריך היסק הסני בקינות שמנונית הגיכר ואי משום טעם שמנונית הבלוע שהרי משום דהוי נותן טעם בר נ"מ הד בתנור וסש' בפת ואכתי היתר הוא אלא ודאי נתבשלו ליה, וי"א דשמנונית אין יכול לקנח היטב שלא ישאר קצת בעין. וקשי' מהא דאמרי' (ע"ו) שלחי ע"ו בכל יום ויום נעשה נעול לחברו, וספ' התם בני השפוד והאסכלא של קדשים מגעילן בחמין דאם בשל בה שלמים האידנא יבשל בה שלמים גם מחר, והשתא הלא מביא קדשים לידי פגול שלמי' דלמחר לא יוכל לאוכלן בלילה שאחרי כן מפני שלמים דהאידנא שבלוע בהם שאז כלה זמנם, וא"כ מטעם זמן אכילתו ואם נאסר דאפי' בנתבשלו שייך נ"מ בר נ"מ אתי שפיר, מיהו לא קשיא ולא מירי דהתם מיירי במין במינו דהדאורייתא ברובא בטיל ובכלי המקדש לא רצו חכמים להחמיר, תדע דהתם נמי מפ' דכי מבשל בה חטאת השתא מבשל בה שלמים לאלתר, ואמאי הלא השלמים מיד נאסרים לזר מפני בליעת החטאת ואין מביאין קדשים לידי פסול ולא שייך נ"מ בר נ"מ כי אם במקום שיש שני נותני טעם של היתר תחלה אלא ודאי דוקא במין כמינו מיירי התם בשר בבשר דמן התורה בטל ברוב והקלו נבי מקדש, מיהו במסקנא פריך דעריפא סינה אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי כל זה דקדק מורי רבי', ועוד פי' דאפי' כי נמי נתבשלו לאו היינו לצלי, דוקא דליכא מים אבל נתבשלו כמים הטעם מתפשט במים ולכך היכא דאיכא מים שרי דאיכא נ' נותני טעם. של היתר :

(סא) **אם** כן ביצים שנתבשלו במחבת חולבת בת יומא מותרי' להתם בטולייהא שקורין פשטיד"א או אפכא. וכן ירקות ששלקן במחבת חולבת שהיתה נקיה מחלב מותר להתה בתבשיל של בשר או אפכ', וכן קטנית שבשל בקדירה שהיתה החלב בהחלב ועתה אין בה מותר לאוכלן בקערות שאינן בני יומן ואפילו המחבה והקדירה בת יומן הכל מותר כמו דגים שעלו בקערה שהיה בה בשר מותרין לאוכלן בכוחה שהיא של חלב ואפי' נאסר עלו דוקא מותר ולא נצלו, אבל נתבשלו מותר שהטעם הראשון מתפשט במים ואיכא נ' נותני טעם של ראשון במחבת ומשם במים ומשם בביצים ואכתי היתר הוא. וכן קערות שאכלו

מתן

מתן רוטב רותח של בשר חום והוחתו במים רותחים במחבת חולבת שאינה בת יומא הקערו' פשיטא שמותרי' שלא קלטן רק טעם חלב מכלי שאינו כן יומו שהוא לפנם אבל המחב' נמי מותרת לבשל בה חלב עוד. משום ג' נ"ט בר נ"ט מן הבשר בקערה ומשם במים ומן המים במחבת ואכתי היתר הוא כיון שאינה בת יומא. ודוקא כשהקערות מקונחות שאין מלוכלכות מן הקרק של בשר קודם שהוחדו במחבת דאז ליכא רק פליטת טעם של היתר וכן הדין אם הוא אפכא קערות חולבות בנות יומן הן מקונחות מחלב והריתן במחבת שהיה בת יומא מבשר ומכל מקום יש לחוש לפי שהביצים והקערות והירק והקטנית נוגעות למחבת ומן המחבת נופא נכנס הטעם בביצים ובקערות ולא מן המים א"כ אין כאן רק שני נותני טעם ואסר נצלו לא. מיהו כיון דאיכא מים בכלי רוב הטעם מתפשט במים ושרי, ואם כן גם המחבת חולבת היא בת יומא כמו הקערות של בשר הן בני יומן פשיטא דהכל אסור דטעם אוהן קערות של בשר נפלט במים, וטעם המחבת של חלב נפלט במים אם כן מיר נאסרו המים משום בשר וחלב שבהן. וכי חזרו ונבלעו במחבת וקערות אסרו הכל. ועוד צריך ליהר שלא יאפו עוגה קטנה בצד פשטיד"א פן יאכל העוגה בחלב כראמרי' אין משין את התנור באליה ולא בצד פלדון פן יאכל העוגה עם בשר ואם אפה אסורה אותה עוגה לאכול אפי' במלח וכן תחת כלי ברזל או כלי חרס אסור לאפותן יחד אפי' לא יגעו זה עם זה דאויל הוי ומפטם להאי ואין להתיר מטעם דהוי נ"ט בר נ"ט חד בעיסה של פשטיד"א או של פלדון ומשם בעוגה, דשמא היינו דוקא פליטת טעם של כלי אבל מאוכל לאוכל הכל חשוב טעם אחר, ועוד דרוב פעמים השמנונית יוצא חוץ לפשטיד"א וונגע בעיסה של עוגה, וגם אין להתיר משום דדבר הבלוע בתתיכה ממקום אחר אינו פולט ונבלע בחתיכה אחרת בלא מים כדפירש לעיל בהלכות טפת חלב דקאמר אם לא ניער וכסה מבלע בלע מפלט לא פליט דמכל מקום רוב פעמים השמנונית יוצא לחוץ או החלב מן הפלדון וונגע לעוגה אותו מטשות עצמו :

(סס ק"י) **אמר** רב נחמן אמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח, שמואל למעמיה דאמר מלח כרותח כבוש כמבושל, ההוא בר יונה דנפל לבדא דכמכא שרי' רב חיננא, אמר רבא קסבר כי אמר שמואל מלח כרותח ה"מ היכא דאינו נאכל מחמת מלחו שנמלח כל כך הריבה שפונם המאכל מחמת רוב המלח אבל האי כמכא דנאכל מח' מלחו שאינו מלוח רק קצת אינו כרותח והני מילי חי אבל צלי בעי קליפה ואי אית ביה פלי אסור ולא סני בקליפה, מלח כרותח דאמר דיינו אינו נאכל מחמת מלחו לא כרבי הר' יעקב שהיה אומר דוקא מליח כל כך הרבה עמו כאלו רוצה להוליכה לארץ מרחק וכה"ג בשבת הייב משום עבוד כד'אמרי' (ע"ס ע"כ) פרק כלל גדול האי מאן דמלח בשרא חייב משום מעבד דמוקי לה בכלח כדבעי ליה לאחתא אבל לביתיה לא משו' אינש מבליה עץ, ומהתם כך הדיר גינית סלאה בשר שחוטה שנמלחו עם בשר צלוי, וזהו אינו שהרי הנהו אמטא ואמטתא דאמלחו בי רישא גלותא בגירא דנשיא ומייתי עלה מליח כרותח הוי נמלחו למיזל לאורחאי. וכן רב מרי אסכח ליה בשר שחוטה בהדי בשר מריפה וכדלמיזל באורחא רחיקא אמלח', ורש"י פירש מליח כרותח היינו כי אינו נאכל מחמת מלחו היינו כמו שמולחין אותה ביומות הקרף כדי להתקיים כל השנה, אמנם רבינו יעקב פי' דכל מליחות שאנו עושין לבשל מיד בקדירה מקרי אין נאכלות מחמת מלחן והוא כרותח, חדא מדפי' כתב שיעור מליחה בשיעור צליה א"כ סוברות דיוצא חוץ מחמת מליחה כעל יד צלייה א"כ מליחות שלנו שאנו עושין בכל יום להוציא הדם כדי לבשל בקדירה כמו הוו כרותח דצלי, (פ"ס) ותו אסר פ' הקומץ רבה מעמא דמעמיה קרא דם ממליחה הוא לאו הכי לבעי מלח הוא נפק ליה מתורת דם דאמר רב יהודה דם שמלחו וכן דם שבשלו אין עובר עליו, אלמא מליחה שרגילין לעשות בקדשים הויא בבשול, והתם קאמר אמר רבא וכן לקדירה אלמא כל המליחות של קדירה צריכות להיות כמו בשול, וכן איתא התם במלח יבל' תבונני ת"ל תמלח, מאי תבונני אמר רב אסי יכל ליתן בו טעם כביצה, פי' מעט מלח כדי להמיר טעם הנפל כביצה המיישר' האדם ת"ל תמלח הרבה, שיהא רוב מלח מלקלק את הטעם וזה אינו נאכל מחמת מלחו, הופכו ותהור וטולחו אמר רבא וכן לקדירה אלמא כל המליחות שעושין לבשל לאלתר צריכות שיהו אין נאכלות מחמת מלחן, ויש ספרים נמי שכתוב בהן אמר רבא וכן לצלי, אך מורי רבי' יצחק בר' שמואל פי' דשבוש הוא דלצלי אין צריך מליחה כלל, חדא דרם האברים כל זמן שלא פירש מותר נמר כראיתא פרק דם שחיטה ואוהו שנפלט אין דוחר ונבלע אלא משרק שריק, (ל') יהא דאמרינן פ"ק תרומות ה' לאוין בדם חד לדם האברים היינו דוקא כשפירש דאין בו רק לאו ואין צריך מליחה לצלי משום דם דתורין שבכרת אפילו לא פירש הלא פיון שתתוכן יוצא הדם מאליו בלא מלח בע"י מלח, (קפ"ח) וכן פ' מפגין בשר הפל רב הונא אמר מותר למלמלו בשבת רב חסדא אמר אסור, ופריך והא הדא בר אוזוא דחזה בי רב חסדא ודוה מטלטל לה משמשא למולא, שאני בר אמתא דתני לאומצא אלמא מותר לאכול בשר חי, וה"ה לצלי והיינו מעמא דדם שלא פירש מותר נמר הוא, וכן בשמעתי' דרב הונא חלטי ליה כבדא בחלא סגן רבינ' למיסר הלא אסיר לפי שהכבד פולט הדם בחומץ, א"ל רבא אי חלא אסיר איתו נמי אסור כי היכי דפליט הדר

ואינו מחוור, שאם כן אסור למלוח שני פעמים בכלי אחד, אלא דמא מישרג שריג, אבל בשאינה מנוקבת עסקינן, שמתוך שהדם משתהא שם היא בולעת.

ולי נראה כדברי הרב ז"ל, משום דלא עדיפא קערה מתתיכת נבילה. ואמרינן לקמן (קיג, ח) דטהור מליח וטמא טפל מותר, וכדבעינן למימר (ל"ח - לפרושי) קמן.

והיא פנכא דתבר ר' אמי, של חרס היה, ותברה משום שמא ישתמשו בה בחמין, אבל יכולין היו להשתמש בה בצונן בהדחה.

ואפשר שכלי חרס שנשתמש בהן איסור בחמין, אפילו לצונן אין לו תקנה, דכל כך הוא בלוע עד שהוא חשוב כאיסור בעינו. הילכך כל צונן שנשתמש בו מדיחו, שהרי מצינו לענין יין נסך במאני דקוניא דאסירי בדאית בהו קרטופני (ע"ז לג, ב), וכל שתחילת תשמישו בידי גוים נמי-לא-סגי-ליה בשיכשוך אלא צריך עירוי, וכל שתשמישו בחמין אינו מוכשר בעירוי. הילכך קערה של חרס שמלח בה בשר אין לה תקנה אלא שבירה. וראיה לדבר מקדירות בפסח דאמר רב (פסחים ל, ח) ישברו ולא התירו להשתמש בהן צונן.

והא דגרסינן בפסחים (ל, ב) כל הכלים שנשתמש בהן חמץ בצונן משתמש בהן מצה, ופירש רבינו הגדול ז"ל בצונן, דוקא בשנשתמש בהן חמץ בצונן, אבל בחמין אינו משתמש בהן מצה אפילו בצונן.]

[ושמואל אמר מותר נותן טעם בר נותן טעם הוא. פירש רבנו שלמה ז"ל בשאין בשר בקערה. והיינו נותן טעם בר נותן טעם, לפי שהיא עצמה אינה כבשר. וקאמר שמואל דנותן טעם בר נותן טעם אינו כעיקר לאסור את תערובתו, לומר שאע"פ שעשתה תורה טעם כעיקר לאסור תערובתו כמותו, הני מילי בטעם ראשון, אבל בטעם שני דהוא בר נותן טעם אחר אין בו כח לאסור את אחרים דהיינו נותן טעם שלישי שלהם. אבל אם נתבשלו עם הבשר, חד נותן טעם הוא. תדע דהא אפילו בניתא דאטוייה בהדי בשרא אטורה למיכל בכותחא משום דריחא מילתא היא (פסחים עו, ב), אלמא במבושל עמו ליכא ספיקא לאיסורא, ועוד מצנון שהתכו בסכין דאסור, ולא עדיף חורפא מבישול, ואפילו קשות ואבטיח צריך גרידה לבי פסקיה.]

[והא דאמרינן והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב עבדו ליה שיפא בצנעא, קשיא לן, מי דמי, התם קערה מן הממש קבלה האיסור והטעם שנותנת בבישול טעם גמור הוא, שהרי בבשר בחלב אוסר, (דתנן) [הגי - דתניא (תוספתא תרומות פ"ח ה"ג)] קדירה שבישל בה בשר וכו' ואם בישל בנותן טעם, אלמא הטעם השני טעם גמור הוא, אלא שאינו ראוי ליתן טעם במקום אחר שהם שני טעמים חוץ מן הממש הראשון, וזהו נותן טעם בר נותן טעם. ויש לומר שאותה שיפה, דבר מר היה מעורב בה, אבל לא היה עיקר ממשו מאותו דבר מר, וכיון שנתן טעם בבישול הוה ליה נותן טעם בר נותן טעם לגמרי. כך נראה לי.

ויש שמתמיהין מדברי רבינו שלמה ז"ל, שהוא כתב בסוף זה הפרק (לקמן קט, ב) בקיבה שמלחה בעורה וגיבן בה שהוא נותן טעם בר נותן טעם, והיה מתיר אלמלא שחתיכה עצמה נעשית נבילה ונאסרה, ואע"פ שקיבלה הקיבה טעם מן הממש, ואומרין שדעת הרב ז"ל לומר דאפילו נותן טעם שני נותן טעם בר נותן טעם הוא. וזו שהוצרך לפרש כאן בקערה שאין בה בשר, משום שאם היה בה בשר אין כאן אלא חד נותן טעם, שהבשר נותן טעם בדגים והכותח נותן טעם בדגים ומתערבין שני הטעמים. וזה אינו כלום, שאינו אסור אלא משום שטעם הבשר שבדגים נותן טעם בכותח שנתערב בדגים, אלא והאי אינו נקרא נותן טעם בר נותן טעם אלא בשלשה נותני טעמים כמו שפירשנו. וחו לא מידי.

וזה שאמר הרב ז"ל בחלב הנמלח בעור הקיבה, דעת אחרים הוא, שיש מפרשין כן דשני טעמים נמי נותן טעם בר נותן טעם הוא. וראייתם ממעשה דשיפא, שאינם מסכימים לפירוש הראשון הנכון שפירשנו. ואי קשיא להו הא דתניא קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנותן טעם, הם אומרים שעל ידי האור פולט ממשו של איסור הראשון.

ואין הפירוש הזה נכון כלל. ומכל מקום אפילו לפי הפירוש הזה, חלב הנמלח בקיבה אסור מפני שחתיכה עצמה נעשית נבילה כמו שכתב רבינו שלמה ז"ל. ובוודאי שהוא צריך לטעם הזה, לפי שאין בגבינה נותן טעם מבשר העור ואין משהו אוסרת בו. ועוד כתוב שם טעם היתר הדגים משום דההוא טעם בשר לא כלום הוא, שהרי לא נאסר מן הממש אלא מנותן טעם בלבד שפירשנו, וחו לא מידי.

והוי יודע שאפילו לפי מה שפירשנו, יש שמפרשין דוקא שעלו בקערה אע"פ שהן רותחין, אבל נתבשלו בה אסורין, שממשו של איסור הבלוע בקערה פולט בהן והוה ליה כאילו נתבשלו עם בשר ממש דאסורין. וראיה לדבריהם מדאמרינן בפסחים (ל, ב) אין שטין את התנור באליה ואם שט כל הפת כולה אסורה עד שיוסק התנור, ואמאי הא נותן טעם בר נותן טעם הוא, אליה בתנור ותנור בפת, ודעדין היתר גמור הוא דומיא דדגים שעלו בקערה. אלא שמע מינה שעל ידי בישול לא אסרינן. והיינו טעמא דצנון שהתכו בסכין דמשום דחורפא דצנון מפלט ליה לסכין עקר ממשו של איסור והוה ליה נותן טעם ראשון ואוסר, וכך פירש רבינו שלמה ז"ל בלשון שני שלו, וכל שכן בבישול גמור שאסור. והו דעת קצת המפרשים.

ותמה הוא לדבריהם קישות ואבטיח למה לי למיגרדה כלל, הא נותן טעם בר נותן טעם הוא. ועוד שאין טעם בדבריהם, שהדגים שעלו בקערה מן האלפס ורותחין הן, על כרחיך באיסורין צריכין הם קליפה לכל הפחות. והילכך ראויה היא להאסר בכותח כאילו נתבשלו ממש לאסור את כולן. ומה שאמרו לענין איסור הפת עד שיוסק את התנור. אינו אלא משום גזירה שמא לא יקנחנו יפה יפה, לפי שהוא רוצה בשיטת האליה, כשם שגזרו על הפת אפי' לאכלה במלח. ועוד שאין השומן נבלע בו מיד ופניו של תנור לחין הן באליה ואם נתנו בו הפת קיבלה טעם מן הממש ולאחר שהוסק הרי לגמרי הוכשר. אבל קדירה שבישל בה בשר אין בה ממש איסור לפיכך אם בישל בה דגים מותר לאכלן בחלב. וגבי סכין, דהוי סעודה שנו כאן, סכין שחתך בו על השולחן, וחזר וחתך בו

צנון, דממשו הוא, או שגזרו בכולן משום שדרך הסכינין להיות בהן שמנונית ואינן מקונחין כל צרכן, כלשון ראשון שפירש רבנו שלמה ז"ל.

והרב ר' משה בר' מימון הספרדי כך כתב (הל' מאכ"א פ"ט הכ"ג), קערה שאכלו בה בשר ובישלו בה דגים מותר לאכלן בחלב. וכך מפרש רבינו תם ז"ל.

ומיהו ההיא דפסחים לא מיחווראה לי, משום דהתם משמע דמדינא אסור עד שיוסק יפה יפה, דמקשינן מינה לקדירות בפסח אמאי ישברו, דמוקי לה בתנור של מתכת, אבל של חרס לא סגי ליה בהסקה. ולישנא בתרא לא סגי ליה בהסקת חוץ אלא בהסקה מבפנים וכו' כדאיתא [התם - הגרס"ן], ומינה דאפי' נתקנחו פניו של תנור מן השומן יפה ואין שם אלא בליעה הנפלטת על ידי האור אסור. ויש לומר סוגיא דהתם לרב היא, עליה פרכינן ולדברין קאמרינן. כן נראה לי.

והוי יודע שאפילו לדברי המחמירים, דוקא בבישול דגים בקדירה בלא מים, אבל נתן בה מים אע"פ שנתן בה דגים הטעם מתפשט במים והוו להו דגים נותן טעם בר נותן טעם [ומותר לאכלן בכותח.]

דף קיב ע"א. [אבל קישות ואבטיח גריד [ל"ח - גריר] ליה בי פסקי ואכיל. קשיא לן, ותיסגי להו בהדחה. ואיכא למימר משום דוחקא דסכינא בלעי טפי, וצריך גרידא (ל"ח - גרירה), והוא ליטול מעט מגופן, מלשון גרדו והעמידו על גלדו (ר"ה כז, ב) והמגרד ראשי כלונסות בשבת (שבת עה, ב).

ופחות הוא מן הקליפה שאמרו חכמים קולף, דהתם צריך למחיות ביה טפי. ואף על פי שבשוחט בסכין של גוים אמרו (לעיל ח, ב) מדיח, משום דבית השחיטה צונן. שאני התם דליכא דוחקא דסכינא כוליה האי, אי נמי משום דסימנין דטרידי מהניא להו, ויש לומר שאף אלו בהדחה בעלמא סגי להו, אלא שאין דרך להדיחן, ולפיכך הוכירו הכשרן בכדרכן.

וקרוב בעיני לפרש צנון שחתכו בסכין, בצנון רותח, וכן קישות ואבטיח. ואעפ"כ בקליפה סגי, דקיימא לן כשמואל דאמר (פסחים עו, ח) תתאה גבר, וסכין צונן הוא, וגרידה דבי פסקיה היינו קליפה. ומה שאמרו בקערה שמלח בה בשר שאסור לאכול בה רותח ולא הכשירו בקליפה, משום דאיידי דמשתהי ביה רותח טובא חמומי מחמם ליה ומרתח ליה ואסיר כוליה תבשילא. אלא שלא פירשו ראשונים כך.

והוי יודע דכל היכא דאיכא חורפא כגון צנון וכיוצא בו, אפילו בסכינא דלאו בת יומא אסיר, כדאמרינן במסכת עבודה זרה (לג, ח) בענין חלתית, מאי טעמא משום דמתחכי ליה בסכינא, ואף על גב דאמר מר נותן טעם לפגם מותר, משום חורפא דחלתיתא מחליא ליה לשמניגותה והוה ליה נותן טעם לשבח. ויש לומר שלא אמרו כן אלא בחלתית משום דמחליא, וכן נראה.

ל' כתב בעל התרומות ז"ל (התרומה הגי' ח"ו ס"ב סח), קערות שהודחו במחבת חולבת במים רותחין ושתיהן בני יומן פשיטא דהכל אסור, דטעם בשר שבקערות נפלט במים וטעם חלב שבמחבת נפלט במים ומיד נאסרו המים משום בשר וחלב שבהן וכי חזרו ונבלעו במחבת ובקערות אסרו הכל.

ואני אומר אישתבוש בהני, דהיינו דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח ממש, דקערה היינו קערה, מים רותחין שפלטה בהן היינו דגים, מחבת חולבת היינו כותח, כשם שהדגים מותר לאכלן בכותח כך המים האלו מותר ליתן אותן בין בכותח בין בפליטת חלב שבמחבת. ודבר ברור הוא. ואע"פ שהסכמנו לפרש דשלשה נותני טעמים בעינן, כאן נמי שלשה נותני טעמים הם, בשר בקערות קטנות במים מים בחלב, ולא אמרינן חלב שבמים נתערב עם טעם שני של בשר שבהן, כשם שאין אומרין בדגים דטעם החלב שבכותח נבלע בדגים ויהא אוסרן. וכן בדין, לפי שאין בשר שבדגים או במים אוסרין עד שיתערבו עם החלב ויתנו טעם זה בזה, שאין בשר בחלב אוסר לעולם אלא בנותן טעם. הילכך הוו להו טעם שלישי והכל מותר.]

[כי אמר שמואל וכו' ה"מ היכא דאינו נאכל מחמת מלחו. - הגי' [ופירש רבינו תם ז"ל, שהמליחה לקדירה, מליח שאינו נאכל מחמת מלחו הוא, כלומר שאינו נאכל עכשיו מחמת המלח שיש עליו עד שינפץ אותו ויסיחנו. וכן הוא, דהא אמר שמואל (לעיל קיח, ב) קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח, ומלח בה סתמא כדין מליחת קדירה משמע. וכן האי דאמרינן (לקמן קיג, ב) אימלחא ליה בשר בנבילה, הכי משמע, למליחת קדירה. והיינו נמי דאמר שמואל (לקמן קיג, ח) אין מולחין בשר אלא על גבי כלי מנוקב, והיינו נמי דאמרינן (לקמן קיג, ב) דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין, מליחה הצריכה להם במשמע דהיינו מליח דקדירה. וכן נמי הנהו אטמאתא דאימלחן בגידא דנשיא דאיתמר לעיל בפרק גיד הנשה (ז, ב), כולן במליחה דקדירה משמע, דלאו לאורחא בעו להו.

והביא רבינו תם ז"ל ראיה ממה שאמרו בפרק הקומץ רבה (מנחות כח, ח), טעמא דמיעטיה רחמנא לדם הא לאו הכי הוה אמינא ליבעי מליחה, והא אמר זעירי דם שבישלו אינו עובר עליו ואמר זעירי דם שמלחו אינו עובר עליו, דאלמא מליחת קדשים כבישול, ומליחת קדשים כמליחת קדירה, כדאמרינן התם וכן לקדירה.

ובהלכות גדולות, ושיעור מימלח בשרא, כל שאינו נאכל מחמת מלחו ומשהה ליה למליחיה עליה שיעור טויה, ושיעור טויה פירשו הגאונים כדי הילוך מיל. והרב ר' יהודה הנשיא ז"ל כתב, כל חתיכה וחתיכה כדי צלייתה בתנור. ושמא למדוה ממה שאמרו מליח הרי הוא כרותח דצלי, אלמא כשם שבצליה יוצא מידי דמו לגמרי ומכאן ואילך חמר בשר הוא, כך במליחה יוצא מידי דמו, נמצאו שיעורין שוין.

נמצאת למד שכל ששהה במלחו כדי הילוך מיל הרי הוא כרותח. והוא שיהא עליו מלח הרבה שיהיו פניו מכוסין במלח, והכי משמע בפרק הקומץ (שם).

ורבינו שלמה ז"ל פירש בפרק כיצד צולין (פסחים עו, ח) שאינו נאכל מחמת מלחו, שמלוח הרבה עד שמקדיח טעמו מחמת מלחו קצת ואינו ראוי לאכלו אלא אם כן הוא מדיחו, והאי אינו נאכל, לאו לגמרי קאמר שאין שום אדם יכול לאכלו, אלא כיון שנתקלקל טעמו אינו נאכל מחמת מלחו קרי ליה ואסיר. ואפשר שזו המליחה נמי כמליחת רבינו תם ז"ל.

והקוא בר גוזלא לאו מלית הוה, אלא הכותח הוא שיש בו

בלם ליה לתמלא • פירוש ופת עמוה: **הרקם** משום שכפת• פירש בקונטרס דוקא נמצא בפ לפעמים מהר לטול ידיו מחמיה כיום כשבריכים לא נגע ממטלטלות בגיגו ובגתה דתמרגין" כרוכן וליט מעם מלון יכל ליגע בפיו ובגיגיו מחומרא וכתוכיו דבטלה תמרגן כפ"ל מסורה ברכים (מגה פיקה) דקה לכלים ברכות פ"ח דקמא.) ודקלן יון משום כח מלך ובזבחה דהכא לא בפרק כמו שפירש ר"ש שהוא דוקא בגיגו ובגתה דמגיגו מטלטלות בגיגו ולגתה דתמרגין" כרוכן ולגיגו מעם מלון ולא לך מטלטלות כרכרו ולגיגו מעם מלון ולא לך מטלטלות מהר מוה מלון יכל ליגע בפיו ובגיגיו ובגתה מחומרא וכתוכיו דבטלה תמרגן כפ"ל מסורה ברכים (מגה פיקה) דקה לכלים ברכות פ"ח דקמא.) דקלן יון משום כח מלך ובזבחה דהכא לא בפרק כמו שפירש ר"ש שהוא דוקא בגיגו ובגתה דמגיגו מטלטלות בגיגו ולגתה דתמרגין" כרוכן ולגיגו מעם מלון ולא לך מטלטלות כרכרו ולגיגו מעם מלון ולא לך מטלטלות

מגה א מ"ר מ"ס מטלטלות ברכות כלים יח מגה בקונ' מ מ"ס מ"ח מ"ס מ"ר מ"ר מ"ר

אמאי מוסר חלב נבלה הוא • מכלן היה מקרקע כרגע קמעא דלמ"ד מן במע לא כמיל לרוך הני שעיס כרוכה לגבול עשה תוקיעה נבלה ובשיס בחוקיה שאבר לגבול רוסב הוצאת מן הבנבלה וקשה לר"י לדברי המשנה גדי אסרה תורה ולא בטמאה מוקיה בל ניחר נעשית בגדול לאת בטעם כבר כבל ולריך שיס כעבר עולה ומתרבקן לא נלרך כי אלא כעבר אחיסה הנבלע ד"ה לא נלרך כי אלא דגדי אסרה תורה ולא חלב. אם בנבלה הוא. אם שבנבלע ומקמה: גדי אסרה תורה ולא חלב. ולפילו מוסר ולפילו היה אמר אור תורה ולא חלב. ולפילו מוסר ולא חלב ולא בטמאה

חלב אמאי מוסר חלב נבלה הוא לעולם קסבר רב אפשר לסרטו אסור ושאני התם דאמר קרא °לא תבשל גדי בחלב אמו גדי אסרה תורה ולא חלב ולא חלב אאכילה קסבר רב גדי אסרת תורה ולא חלב והא אתרמי חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה. על אכילתו ואינו לוקה על בשולו מה נפשך אי מצטרפין אבשל נמי לילקי אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי לעולם לא מצטרפי ובבא מיתה גרולה ולאיאסר אף לוקה על בשולו. וכן תני לוי °בבהנתיתן °כשם שלוקה על אכילתו כך לוקה על בשולו ובא זה בשול אמרו בבשל שאחרים אוכלין אותו מרמה בשולו. ואפשר לסרטו. עצמו תנאי היא דתניא °מפת חלב שנפלה על הדרתיכה כיון שנתנה טעם בדתיכה הדתיכה עצמה נעשה נבלה ואוסרת כל הדרתיכה כולן מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכ"א עד שתהן טעם בדתיכה ובכיפה ובדתיכות אמר רבי יוחנן דברי ר' יהודה בשלא ניער ושלא כסה דברי חכמים °בשניער וכסה מאי לא ניער ולא כסה אילימא לא ניער כלל ולא כסה כלל מבלע בלע כפלטם לא פלט ואלא לא ניער בתחילה אלא בסוף ולא כסה בתחילה אלא בסוף אמאי הא בלע והא פלט קסבר אפשר לסרטו אסור מכלל

דאמר רבי יוחנן מיניה דר' יהודה דלא פלט לא בלע ביישר עד שיהא בלוע כו. קס"ד דלעולם קימי עד שיהא בה כדי ליתן טעם בכולה מן כולן מיסור מפיגו. במתיכה דלעולם מפני שהן מלא טעם בהן כדי ליתן טעם בכולה מן כולן ומ

וא"כ בנ"ד דאיסורא בלע י"ל דלא מהני הגעלה במשקין. ואולם כבר הכריע הרמ"א בא"ח (סי' תנב, ה) דלכתחילה אין מגעילין אלא במים, אבל דיעבד מהני בכל משקין, אף דמסתפקנא קצת די"ל דדיעבד היינו אם בשלו בו אחר ההגעלה דשאר משקים, אבל לכתחילה אין לבשל בו עד שיגעילנו שנית במים. מ"מ בנ"ד בשעת הדחק כדיעבד דמי, ויפה הורית ידידי בני נ"י.

ובעיקר קושיית הב"י אמאי לא אמרינן דאקליש, נראה לענ"ד דבתחילה מיד כשנבלע חלב בקדירה קודם דנקלש, נעשה בשר שבקדירה נבילה. ואך זהו רק לפמ"ש הב"י תחילה דהטור נקט לתמוה אפילו על בישול חלב, ובאמת עדיפא מיניה הו"ל לתמוה על היתר בישול בשר, אחר שבישלו חלב, [דזהו עדיפא להקשות בלא ההקדמה דאין הגעלה לכלי חרס]. אבל למ"ש המהר"י בן חביב להוכיח מזה מדלא תמה הטור עדיפא מיניה, די"ל דלא נשאר חלב בקדירה, דהקדירה איידי דטרוד לפלוט לא בלע, א"כ ישאר קושיית הב"י במקומו.

ולענ"ד באמת דברי מהר"י בן חביב לכאורה מוקשים דהא לא אמרינן טרוד לפלוט ולא בלע, אלא דלא בלע דם אבל לא שאר איסורים. [ולומר דחלב דעיקרו דם דנעכר ונעשה חלב הוי כמו דם לענין זה, (וסמך לזה ממ"ש המנחת יעקב (כלל כט אות לב) בשם האו"ה דלא אמרינן דהכחל מפעפע למעלה תוך הבשר לפי שאין החלב מפעפע. ובאמת אני מתפלא דמלישנא דהאו"ה דדוקא בשר למעלה מותר, אבל כחל למעלה (אסור) [אוסר] גם את שלמעלה, דבשר מפעפע למעלה תוך הכחל, והרמ"א בש"ע (ס"ב) כתב בשם או"ה בסתם דעליון מותר ותחתון אסור משמע דגם אם העליון כחל). מ"מ ראה זה דבר חדש הוא. ובפרט דהא לא קי"ל דדם נעכר, אלא דאברים מתפרקים ונסתלקו הדמים ואין חוזרין עד עשרים וארבע חדשים][ג].

ולזה הי' נראה על הקושיא דאמאי לא הקשה הטור עדיפא, דיש לקיים דברי המהר"י ב"ח במקצת. והיינו למה דמשנינן (חולין קח,ב) דנפל ליורה רותחת דמבלע בלע ולא פלט, ואם אמרינן דאין חילוק בין פליטת הבלוע לבין פליטת עצמו, (כדס"ל להר"ש בתוס' חולין קח, ב ד"ה שנפל). א"כ בכדי שלא יקשה מכל הגעלות דנימא דהקדירה בלע ולא פלט, צ"ל דיש חילוק בין הנושאים, דבבשר בתוך חלב כיון דיותר קל בליעה מהלח מפליטה של עצמו [כדחזינן בש"כ (סי' צח ס"ק טז) בשם הת"ח לענין טהור מלוח וטמא תפל], אמרינן דמיד טרוד לבלוע ולא פלט. אבל במשקים בקדירה קי"ל לחז"ל דטבע המשקים להמשיך ולהפליט הבלוע שבקדירה, והרי בלא"ה חזינן דיש חילוק, דאין הגעלה באוכלים להפליט כל הבלוע, ובכלי אמרינן דמפליט הכל. וא"כ כיון דטרוד לפלוט לא בלע, אף דבעלמא לא אמרינן כן, מ"מ טבע רתיחה כך הוא דאין עושה ב' כחות. וכמו היכי דבבשר לתוך חלב, אמרינן דרק בלע ולא פלט, ה"נ בקדירה בהיפוך כיון דפלט לא בלע, וכ"ז בעידן ריתחא, אבל מקודם שהגיע לרתיחא הוי כמו בעלמא דאף דטרוד לפלוט (לא)[ד] בלע. וא"כ אין עדיפות קושיית הטור על בישול בשר יותר מעל בישול חלב, דבלאו טעמא דאין הגעלה לכלי חרס מותר לבשל גם בשר, דכשנעשה רותח הוי הגעלה על הבשר ועל החלב שבקדירה, ושפיר נתקיימו דברינו דבתחילה נעשה הבשר נבילה ולא מהני אקלוש.

וביותר י"ל דהקושיא רק מכח דלא יצא כל הבשר, ויתיישב ג"כ תמיהת הטור עלהעיטור, ועפ"י מ"ש הר"ן בשם רמב"ן בהה"א

ג. ראה שו"ע יו"ד סוס"י קפט וכב"י שם בשם הרשב"א והרמב"ם הל' אסו"ב פ"ט. ואולם מדברי המג"א סי' רטז סק"ג מוכח דנקיט לדינא כדעת רבינו יונה ברכות פ"ו (נבי מוש"ק) דדם נעכר ונעשה חלב. ובעל אור חדש (בשו"ת נובי"ת יו"ד סי' לה) הקשה, דאנן לא קימ"ל דדם נעכר ונעשה חלב. והנוב"י השיבו דרבינו יונה חולק על הגר פוסקים. ומצאתי בחס"ד לתוספתא נדה ריש פ"ב (עמ' קפט) שמחדש דהא דלא קיימ"ל כר"ע דס"ל דם נעכר ונעשה חלב, ה"ד באשה, שרמיה מסתלקין משום חבלי לידה, ואין לה כלל דם שייעשה ממנו חלב. אבל בבהמה מודו כו"ע שדם נעכר ונעשה חלב. (וראה מה שדנתי בזה בביאורים לחי' הרשב"א נדה סי' א). ועפי"ז יש לדון בדברי רע"א כאן דאיהו פשיטא ליה דליכא נפ"מ בענין זה בין אשה לבהמה. ולעצם הענין ראה במ"מ הל' מאכ"א פ"ב ה"ג דאיהו נקיט להלכה כר"מ דאף באשה דם נעכר ונעשה חלב. ועי' בביאורים לרשב"א שם אות ט ישוב לקושית רע"א שאין לחלק בענין זה בין חלב לדם אף אם החלב לא נוצר מהדם. ועי' לקח טוב שמות כב, ב לענין בשר בחלב דטעם האיסור משום שדם נעכר ונעשה חלב.

ד. הוגה עפ"י לוח הטעות שבדפו"ר.

דדגים שעלו בקערה של בשר דמותר לאכלו בכותח, דהוי נ"ט בנ"ט דהיתרא, דטעם שני הוא חשוב, אבל אין כחו ליתן טעם בכותח, ואף דכותח נותן טעם בו, מ"מ לא הוי בב"ח אלא היכי דשניהן נותנין טעם זה לזה. ולכאורה יפלא, הא בכזית בשר שנפל לתוך יורה חלב, החלב מותר והבשר אסור. וצ"ל דמ"מ החלב שנבלע בבשר מקבל טעם מהבשר, וא"כ מקרי שניהם נותנין טעם זה לזה. ויעוין בתה"ד (סי' קפג) בשם המרדכי הא דאמרינן דבישל חלב בקדירה בשר, דמותר ע"י קפילא, ולא אמרינן דחלב נבלע בתחילה ונעשה נבילה, וכשיצא הוי מב"מ ונבעי ס'. היינו דרק בנבלע באוכל דנפרד החלב משאר החלב ומקבל טעם מהבשר. אבל בנבלע בכלי מקושר עם החלב שבקדירה דהוא ס' ואין מקבל טעם בשר[ח].

וא"כ לפ"ז ביש ס' בחלב שבקדירת בשר, גם הבשר לא נ"נ, כיון דהבשר אינו נ"ט אף להחלב שנכנס בתוכו. [ולפ"ז יש ליישב דברי הש"כ (סי' צד ס"ק ד) דבפשוטו הא בתחיבה ראשונה נעשה הבשר נבילה, וכשהוציאו איך נעשה בב"ח עם החלב, הא כבר נאסר הבשר. ולפי הנ"ל דבעוד שהכף בקדירה לא נעשה הבשר נבילה, כיון דהחלב שנכנס לכף לא נ"נ, וא"כ אין שניהם נותנים טעם זה לזה, ונאסר רק כשהוציא מהכף אז נעשה ב' הבלועות בשר וחלב שבכף איסור בב"ח]. וא"כ י"ל דהעיטור ס"ל בזה כהרמב"ן הנ"ל, וכיון דיש בחלב ס', אף הבשר שבקדירה לא נ"נ, ואח"כ בשעת הרתיחה אף דאין הגעלה לכלי חרס, מ"מ אמרינן אקלשיה, דהחלב בשעת רתיחה מקליש להבשר וגם להחלב שבקדירה. והטור לא ס"ל בזה כהרמב"ן, דל"צ שיהיו שניהם נותנים טעם זה לזה[ו], וא"כ לא מצי למנקט הקושיא דאין הגעלה לכ"ח ונשאר בו חלב, דהא עכ"פ החלב לא נ"נ ושייך ביה אקלושי. לזה תמה רק מצד דהבשר שנעשה נבילה לא יצא כולו, וממילא אסור לבשל שום דבר דמובן ממילא[ו*].

[שור שנפל ואינו הולך יפה כמקודם].

תן כתב בני הגנ"י [בשו"ת הגר"ש איגר יור"ד סי' טו] בנידון שבא לידו בשור שהיה כחו חזק בהלוכו יותר מסתם שוורים ונפל, ואח"כ הולך רק כדרך שאר שוורים, וכתב דאף דהרמ"א (בסי' נח סע' ו) כתב דלא מקרי הלוך יפה רק כשהולך כמקדם, מ"מ משמעות הפוסקים דכל שאינו צולע מקרי הילוך יפה, והאו"ה יחידאה בזה. וא"כ בהפסד מרובה יש לסמוך עכ"פ על בדיקתינו. גם בזה יפה הורית בני חביבי נ"י יפה התרת וכן רשום ממני בגליון ש"ע שלי[ז].

ואשר כתב בני נ"י לסתור דעת האו"ה מסוגיא דזבחים (עד, ב) מדלא משכח בפשוטו ששור שהי' כחו חזק בהילוך נפל והולך כשאר שוורים ונתערב בהם, אע"כ דרק צולעה לא מקרי הילוך יפה וזה לא שייך שם, דהוי מום בקדשים.

ידידי בני בעניי נתקשתי מכבר בזה, דהא (בסי' לב)[ח] מבואר דגוררת רגליה לא מקרי הילוך יפה, וא"כ משכחת בנפלה וגוררת רגליה שנתערבה בשאר שוורים שגוררים רגליהם דדנין בהם דשגרונא הוא, וגוררת רגליה לא מקרי מום, דלא נזכר בחשבון המומין רק שמוטת ירך או נשבר רגלה[ט].

דברי ידידך אביך

עקיבא

ה. עי' חי' רע"א יור"ד סי' צח סק"ב, מש"כ על דברי התה"ד.

ו. להלן סי' רז ד"ה וגם ור"ה אלא הביא שבדבר זה נחלקו הרמב"ן ותוס'. ועי' חזו"א שם מה שהעיר בזה על רע"א כאן. וראה עוד בחזו"א שם סי' טו סקי"א.

ו*. ראה מה שהשיבו בנו הגר"ש בתשובותיו חיו"ד סי' יז ותשובת אביו להלן סי' פד.

ז. בחי' רע"א שלפנינו יור"ד שם סק"ג נשאר בצ"ע לדינא, וז"ל: לענ"ד מדברי הראשונים משמע שכל שהלכה הילוך יפה מהני, ורק בצלעה לא הוי הילוך יפה, והאו"ה יחיד בדבר זה. וצ"ע לדינא במקום הפסד מרובה, ע"כ.

ח. עי' ש"ך שם סקי"ב.

ט. בעל תקנת עזרא מיישב דלכאורה אין זו קושיא, דנהי דמום לא הוה, אבל שגרונא ודאי דחולי הוה, והרי חולה אסור להקריב כמפורש במשנה בכורות (מא, ב) זקן חולה ומזוהם אין שוחטין לא במקדש ולא במדינה וזה פשוט.

סעיף ג

קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת בחמין שהיד סולדת בהן, אפילו שניהם בני יומן, מותר, משום דהוה ליה נותן טעם בר נותן טעם דהתירא. והוא שיאמר ברי לי שלא היה שום שומן דבוק בהן. ואם היה שומן דבוק בהן, צריך שיהא במים ס׳ כנגד ממשות שומן שעל פי הקערה. הגה: ומ״ש אוסרים אפילו אין שומן דבוק בהן (טור בשם סה״ת וסמ״ג וסמ״ק וש״ל והר״ף ומוס׳ ומרדכי ור״ן והגמ״י ופסקי מהרא״י ואו״ה), אלא א״כ אחד מן הכלים אינן בני יומן מבליעת כלי ראשון, ואז כל הכלים מותרים והמים נוהגין בהן איסור לכתחלה. אבל אם שניהם בני יומן, והדיח אומן ביחד בכלי ראשון, הכל אסור; והכי נוהגין, ואין לשנות. ודוקא שהודחו ביחד ובכלי ראשון, אבל אם הודחו זה אחר זה או בכלי שני, אפילו ביחד, הכל שרי (באורוך כלל ל״ד). ואם עירה מכלי ראשון של בשר על כלי חלב, דינו ככלי ראשון ואוסר אם היה בן יומו. אבל אם עירה מים רותחים שאינן של בשר ולא של חלב על כלים של בשר ושל חלב ביחד, ואפילו שומן דבוק בהם, הכל שרי; דאין עירוי ככלי ראשון ממש שיעשה שהכלים שמערה עליהם, יבלענו זה מזה (שם). ואם נמצא קערה חולבת בין כלי בשר, לא מייסינן שמא הודחו ביחד בדרך שנאסרים (הגהות ש״ד ואו״ה).

א. בדין קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת:

נחלקו הראשונים בדין זה דהנה הר״ן בחולין [דף מא: מדפי הרי״ף] כתב דדעת הרמב״ן להתירם כיון שנחשב נב״נ מהבשר לקערות ומהקערות למים ומהמים ליורה, וכן להיפך בנוגע לטעם שעובר מן היורה לקערות, ברם ספר התרומה חולק על הרמב״ן וסובר דבכה״ג לא נחשב נב״נ ונאסרין, והר״ן הסכים לספר התרומה וביאר דהסיבה שלא נחשב נב״נ היא משום שיש לחוש שמא התערבו פליטת הבשר עם פליטת הבשר בעצמם שלא באמצעות המים.

ובביאור מחלוקתם היה מקום לומר דנחלקו אם הטעם נבלע במים או רק מתערב בה, דלפי הרמב״ן נבלע במים ולכן שפיר נחשב נב״נ כיון שטעם החלב נבלע במים ואח״כ מתערב עם הבשר וכן להיפך, ואילו הר״ן וספר התרומה סוברים שאין בליעה בדבר צלול אלא רק תערובת ולכן הטעם של בשר מתערב עם הטעם של חלב שלא באמצעות המים ואם כן לא הוי נב״נ דהיתרא, ברם זה אינו, שהרי הפוסקים נחלקו בזה דעת השו״ע כהרמב״ן והרמ״א פסק כהר״ן, ואפילו הכי כתב הרמ״א שאם הודחו בזה אחר זה מותר, ובהכרח שהבין שהטעם נבלע במים דאל״כ אף בזה אחר זה היה לו לאסור, ואם כן צריכים לומר דלכו״ע שפיר נבלע הטעם במים [ואם כן מוכח מהשו״ע והרמ״א דלא כהפני אריה המובא

בפת״ש סק״א שסובר דלא שייך בליעה ברוטב], ומחלוקתם היא שהרמב״ן סובר דשפיר הוי נב״נ כיון שבתחילה נבלע הטעם במים ואח״כ מתערב עם החלב, ואילו הר״ן סובר שהטעם היוצא מן הכלי לתוך המים אינו נקלש תיכף אלא שוהה איזה זמן מועט עד שנקלש על ידי שמתמזג עם המים ובאותה שעה מועטת כבר פגעו הטעמים זה בזה ונעשו בב״ח ושוב נבלעים לתוך הכלים ואוסרים אותם.

ועיין בבדי השלחן בס״ק נ״ז שכתב דמדברי החכ״א נראה דלדיעה זו הוי בב״ח דאורייתא אע״פ שהוא רק טעם של בשר עם טעם של חלב בלא שום ממשות, אבל מדברי הפמ״ג בש״ד סימן פ״ז ס״ק י״ח משמע שהוא מדרבנן שהרי כתב דכששני הטעמים בלועים בכלי הוי בב״ח מדרבנן, וכמו כן הכא כל התערובת הוא מהבליעות, ובציונים אות ס׳ כתב דאין לחלק בין בלוע בכלי לנידון דידן שמתערבים חרש מן הכלי ומסתבר שהפמ״ג גם בזה סובר שכל איסורו הוא רק מדרבנן, ע״ש.

ולענין הלכה עיין בכה״ח אות ל״ח שכתב בשם הזבחי צדק דגם להספרדים דקיי״ל כהשו״ע שמתיר את הכלים אף כששניהם בני יומן מ״מ המחמיר כהרמ״א תע״ב מפני שהאוסרים הם רבים.

ועתה נעמוד על ביאור שיטת הרמ״א שסובר כהר״ן וספר התרומה שהמים נאסרים ולא נחשב נב״נ, והנה הט״ז בסק״ח כתב שני טעמים לזה בשם התוס׳.

א. דלא דמי לדגים שעלו בקערה דשאני הכא שהקערות נוגעות במחבת ונפלט טעם מזה לזה והוה טעם שני באיסור, ואע״ג הקיי״ל דאין בלוע יוצא מכלי לכלי בלא רוטב ואם כן לא שייך שהטעם הבלוע בקערה יבלע באופן ישיר ממנה לתוך היורה ובהכרח הוא באמצעות המים והוה נב״נ, צריכים לומר דלעולם הטעם עובר דרך המים אבל מ״מ כיון שהמים מועטים מאד שהרי הכלים דבוקים זה בזה אין בהם שיעור כדי לעשות נב״נ ונחשב שהטעם עובר ישיר מכלי לכלי ולא הוי נב״נ, ועיין במשבצ״ז רישׁ סק״ט שהרגיש בזה וכתב דהבליעה עוברת מכלי לכלי בלא אמצעות המים אלא על ידי חום והבל הקדירה, ולפי דבריו צריכים לומר שיש הבל גם בתוך המים שהרי מיירי כשתחב את הקערות לתוך המים וזה דבר קצת מחודש.

ב. דטעם השני של בשר ושל חלב נכנס במים מיד נאסרו המים וחוזרים ואוסרים את הקערות והמחבת.

ונ״מ בין שני הטעמים היכא שיש ששים במים כנגד הכף דלטעם א׳ יש לאסור כיון שמ״מ יש לחוש שמא נגעו הכלים זה בזה ועברו הטעמים שלא באמצעות המים, ולטעם ב׳

משם למים. מן המים לדגים. משום דעיקר טעם של בשר פולט בה ע"י בישול דלא גרע בישול מחורפי' דצנון שנתחך בסכין של בשר שאסור לאוכלו בחלב עכ"ל:

ד **אמנם** לרש"י וריב"ם הוה דיעבד ה"ה אם נצלו בשפוד של בשר. ולא פליגי אלא אנתבשלו ואנו לא קיי"ל הכי אלא כמו דמסיק לשם בשם ראבי"ה וכ"ש אם נצלו בשפוד או ע"ג ראש"ט בל"א של בשר ב"י שאסור לאוכלן בכותח דפולט בהן ג"כ עיקר טעם של הבשר ואין כאן ג' נ"ט בנ"ט כמו גבי בישול ע"י מים. ול' סמ"ג אפס דגים שצלאן בשפוד ש"ב שמא יש להחמיר בהן יותר מדגים שעלו בקערה ש"ב עכ"ל ומביא ראיה (הגה"ה):

ה **וכ'** בס' א"ז פ' כ"ה בשם ראבי"ה ונ' לאבא מורי ז"ל שיש לחוש להוראות רש"י ולאסור לכתחי' ביצים או ירקות ודגים שנתבשלו בקדירה של בשר ב"י אפי' היתה נקייה לאוכלן בכותח או ליתנם בפלאד"ן או איפכא אע"פ שיש ג' נותן טעם בנו"ט דהיתר עכ"ל א) דאין חילוק כלל בין נ"ט בנו"ט לג' נו"ט בנו"ט מדלא חשיב לדגים שנתבשלו בקדירה ש"ב כ"א נ"ט בנ"ט אע"ג שגם הקדירה לא בלע מהבשר אלא ע"י המים והיינו משום דהוי לכתחילה גמור דאע"פ דהביצי' נתבשל כבר אין זה קרוי דיעבד מאחר שאין המאכל מתקלקל בכך שהרי יכול לאוכלו בלתי פלאד"ן ודומה קצת של"מ (הגה"ה) ודווקא לכתחילה אבל אם אירע כך בדיעבד שבשלו ביצים או ירקות או חממו מים ושמן וכה"ג בכלי ש"ב וב"י ונתנו בחלב או מערה אותה בקדירה של חלב ב"י ודאי מותר הכל לכתחילה בין המאכל בין הכלי בלתי בטול כלל דמאחר שהמאכל היה נאסר והכלים היו צריכין שבירה או הגעלה סומכין בדיעבד אר"י ור"ת שפי' ה"ה שנתבשלו ואפי' אם נצלו על ראש"ט בל"א של בשר ב"י ונתנו בפלאד"ן אנו מתירין בדיעבד כרש"י וריב"ן שפירשו עלו ע"י צלייה:

ו **ומיהו** אם נתבשלו הביצים או הירקות בכלי של בשר שאין ב"י וכן דג שנצלה בשפוד של בשר שאין ב"י מותר לכתחיל' ליתנ' בחלב אליבא דכ"ע שהרי יש כאן שני צדדין דהיתר. נטל"פ וג' נ"ט בנ"ט ואע"פ שהוא לכתחילה גמור וכן אם הוחמו בדיעבד מים נקיים בקדירה נקייה של בשר שאין ב"י מותר. ללוש אותן לכתחילה של חלב או איפכא ב):

ז **ופרש"י** בגמרא דחולין (הג"ה) דלא שייך היתר דנ"ט בנ"ט כ"א מהיתר להיתר כמו מבשר לחלב אבל גבי נ"ט של איסור לא עכ"ל. והילכך ביצים וירקות או מים נקיים שהוחמו בקדירה של איסור ב"י אפי' אם חימם בה מים ב' או ג"פ ונותן מן המים השלישית בתבשיל אפי' לאחר שנצטננו צריך ס' נגדן והטעם משום שאע"פ שלגבי האיסור עצמה הוי ודאי נותן טעם בנ"ט מן האיסור לקדירה ומן הקדירה לירקות וביצים. מ"מ הירקות והבצים עצמן הן אסורין כ"כ כמו האיסור עצמה דהא קיי"ל בכל איסור הנבלע בחיתר שהחתיכה כולה נ"נ אפי' ההיתר שבה כמו האיסור עצמו. אבל גבי היתר בהיתר לא שייך הכי בין שהוא לח בלח או לח ביבש כדמפ' טעמ' לעיל בתשו' היתר שנפל בהיתר ומה"ט הוא ג"כ הא דאמר לעיל בתשו' נוטל"פ. שקדירה של איסור נחשב ב"י בחימום של מים נקיים לפי שחוזרת ובולעת מאותן המים שהוחמו

הגהות

א) וכ"ע כמו דמותר לכתחילה לאוכלן בכותח וליתנם בפלאד"ן. וכן איפכא וכן קיטניא שנתבשלו בקדירה של חלב ב"י מותר לאכול בקער' ש"ב וכן מותר לאוכ בנים שהוחמו במתכת חולנת אע"פ שאוכל מזה הפת עם בשר אע"פ שהיה נ"י, וע"ש סימן נ"ח:

ב) דאין להתיר נטל"פ לכתחילה שעדיין לא התחיל הנפלה שהרי לא הוחמו לכתחילה אלא לאפייה ולענין זה הוי לכתחילה. מהרא"י ז"ל סימן נ"ח:

בהן וקדירה של היתר לא נעשית ב"י בחמום מים לבדן אע"ג שבקדירה של איסור הוי ג"כ אותה טעם שבא לה עתה לשבח מן המים שהוחמו בה ג' נ"ט בנ"ט מן האיסור לקדירה מהקדירה למים מהמים חוזרים לקדירה מ"מ אסור דנהי נמי דלגבי האיסור הנבלע במים שהוחמו בנתיים הוי נ"ט בנ"ט לתוך הקדירה מ"מ הרי המים עצמן אסורין כ"כ כמו האיסור עצמו דבכל הקדירה משערינן ואין במים ס' לבטל כל הקדירה ומאותן המים לקדירה אין כאן נ"ט בנ"ט דהיתר אלא הוא כולו איסור והטעם (הראשון) אבל מהיתר להיתר כגון מבשר לחלב אין לחוש מבליעת כל המים אלא רק מבליעת טעם הבשר המדומע במים שהוחמו בנתיים והוא דבר מועט שהרי עשר ידות נבלעין בקדירה מן המים שהן של היתר יותר משחוזר ונבלע מפליטת הבשר או החלב ונגד הדבר מועט ההוא ודאי יש ששים בתבשיל. וכ"ש אם הוחמו בה בנתיים מים הרבה פעמים דאיכ' כאן נ"ט טובא א) ודווק' בבליעת טעם שייך היתירא דנ"ט בנ"ט אבל אי בלע מדבר ממש ודאי איצטריך לבטל שיעור בליעותו אפי' מהיתר להיתר כדאיתא לעיל:

ח **מעשה** בחתיכת בשר מלוח שלא הודח בהדחה בתרית' ונפל לכלי ראשון ליורה שהורגלו לחמ' בו מים לעיסה ולהדחת קערות ולא הי' ס' במים נגד כל החתיכה אלא נגד המלח שעליה ובתוך מעל"ע חממו בה מים להדיח קערות של בשר וכן בכל יום ואחר המע"ל חממו בה מים ולשו בהן והשיב מאחר שהיה ס' במים נגד המלח לא נאסר הבשר והיורה מעולם. ומותר לאכול הפת אפי' בחלב אע"פ שלא הי' ס' במים נגד כל הבשר מ"מ אין במים כ"א נ"ט בנ"ט דהיתר ומאחר שהוחמו כבר היה מותר ללוש בהן אפי' לכתחילה ולאוכלו בחלב אבל ודאי אם היורה היתה ב"י היה אסור לאוכלה בחלב אפילו בדיעבד פי' לאחר שנאפה דהוי כביצים וירקות שנתבשלו בקדיר' ש"ב כ"י שאנו אוסרין לכתחי' ליתנם בפלאד"ן:

ט **וכ'** ר"ב אם הודחו בדיעבד קערות שנשתמשו בהן בשר בו ביום במחבת של חלב או איפכא והקערות היו נקיות שלא היו מלוכלכות משירי המאכל של בשר ומשמנונית דאז ליכא בהו אלא פליטת טעם והמים הן חמין שהיד סולדת במים אם המחבת לא היתה ב"י מותר הכל בדיעבד הקערות והמחבת ב). אע"פ שהיה בכלי ראשון הקערות משום שיש בהן ג' נ"ט בנ"ט דהיתר דהיינו מכלי שאין ב"י שנטל"פ מהחלב למחבת ומשם למים וממים לקערות. והמחבת משום שיש בה ג"כ ג' נ"ט בנ"ט דהיתר מהבשר לקערה משם למים מהמים למחבת ועדיין היתר הוא. הואיל והמחבת לא היתה ב"י וגם לא קבלו כ"א מטעם שני פי' רק מטעם ולא ממשות איסו' והמים עצמן לא נאסרו מעולם בדיעבד שיהיו חוזרים ואוסרים בכלים. ומ"מ צוה להדיחם אח"כ בצונן קודם שישתמש בהן ואע"פ שביצים וירקות שנתבשלו בקדירה ש"ב אסור ליתנם בפלאד"ן היינו משום דהוי לכתחילה אבל הכא הוי דיעבד גמור וג' נ"ט בנ"ט מותר לכתחילה אף בכלי:

י **וזה** החילוק יש בנ"ט בנ"ט לנטל"פ שהתם אסורים הכלים מיהא לכתחילה לעולם.

קמה **והרא"ש** מחלק דבהא אפי' ריב"ן וראבי"ה מודה דלא אוסר נתבשלו אלא

הגהות

א) גם אינו מקום טעם בקדירה להיתר בהיתר בעל: ב) וכ"כ בטעמים דמותר הכל אם כן נקיות, סימן ע"ו:

הגהות הרמ"א

קמח סי' י', והרא"ש מחלק. ולא נהגינן כן אלא בסתם כמו שפסק לקמן סי' ט"ו תשובה זו ולא ידעתי למה הביא דברי הרא"ש סתמא בלא מחלוקת מאחר דלא קי"ל כן.

אלו הם הדברים אשר צוה ה׳ לעשות

ויקרא

פרשת אחרי מות

ויקרא אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה׳ וימתו׳ ויאמר ה׳ אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארון ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת׳ בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעלה׳ כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף אלה בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם׳ ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה׳ והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו׳ ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני ה׳ פתח אהל מועד׳ ונתן אהרן על השעירים גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל׳ והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה׳ ועשהו חטאת׳ והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני ה׳ לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה׳ וקרב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו׳ ושחט את פר החטאת אשר לו׳ ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה׳ ומלאו חפניו קטרת סמים דקה׳ והביא מבית לפרכת׳ ונתן את הקטרת על האש לפני ה׳ וכסה ענן הקטרת את הכפרת אשר על העדות ולא ימות׳ ולקח מדם הפר׳ והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה׳ ולפני הכפרת יזה שבע פעמים׳ ושחט את שעיר החטאת אשר לעם׳ והביא את דמו מבית לפרכת׳ ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר׳ והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת׳ וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם׳ וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם׳ ואדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו׳ וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל׳ ויצא אל המזבח אשר לפני ה׳ וכפר עליו׳ ולקח מדם הפר ומדם השעיר׳ ונתן על קרנות המזבח סביב׳ והזה מן הדם עליו באצבעו שבע פעמים׳ וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל׳ וכלה מן הקדש ומן האהל מועד והמזבח׳ והקריב את השעיר החי׳ וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי׳ והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם׳ ונתן אותם על ראש השעיר׳ ושלח ביד איש עתי המדבר׳ ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה׳ ושלח את השעיר במדבר׳ ובא אהרן אל אהל מועד׳ ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש׳ והניחם שם׳ ורחץ את בשרו במים במקום קדוש׳ ולבש את בגדיו׳ ויצא׳ ועשה את עלתו ואת עלת העם׳ וכפר בעדו ובעד העם׳ והקטיר החלב המזבחה׳ ומשלח השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים׳ ואחרי כן יבא אל המחנה׳ ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש׳ יוצא אל חוץ למחנה׳ ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם׳ והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים׳ ואחרי כן יבא אל המחנה׳ והיתה לכם לחוקת עולם׳ בחדש השביעי׳ בעשור לחדש׳ תענו את נפשתיכם׳ וכל מלאכה לא תעשו׳ האזרח׳ והגר הגר בתוכם׳ כי ביום הזה יכפר עליכם׳ לטהר אתכם׳ מכל חטאתיכם׳ לפני ה׳ תטהרו׳ שבת שבתון הוא לכם׳ ועניתם את נפשתיכם׳ חקת עולם׳ וכפר הכהן׳ אשר ימשח אתו׳ ואשר יקדש את יד׳ לכהן תחת אביו׳ ולבש׳ בגדי הבד׳ בגדי הקדש׳ וכפר׳ את מקדש הקדש׳ ואת אהל מועד׳ ואת המזבח׳ ועל הכהנים׳ וכל עם הקהל׳ יכפר׳ והיתה זאת לכם לחוקת עולם׳ לכפר׳ על בני ישראל׳ מכל חטאתם׳ אחת׳ בשנה׳ ויעשו׳ כאשר צוה ה׳ את משה׳

ויקרא אל משה׳ דבר אל בני ישראל׳ ואמרת אליהם׳ איש איש׳ מבית ישראל׳ ומן הגר׳ אשר יגור בתוכם׳ אשר יקריב׳ קרבנו׳ לכל נדריו׳ ולכל נדבתו׳ אשר יקריבו׳ לה׳ לעלה׳ לרצנכם׳ תמים׳ זכר׳ בבקר׳ בכשבים׳ ובעזים׳ אם עולה קרבנו׳ ושחט אתו׳ לפני אהל מועד׳ וזרקו הכהנים׳ את הדם׳ על המזבח׳ סביב׳ אשר פתח אהל מועד׳ והקטיר׳ החלבים׳ לריח׳ ניחוח׳ לה׳ ולא יזבחו׳ עוד׳ את זבחיהם׳ לשעירים׳ אשר הם זנים׳ אחרי׳ חקת עולם׳ תהיה׳ זאת׳ להם׳ לדרתם׳ ואל׳ האדם׳ תאמר׳ איש איש׳ מבית ישראל׳ ומן הגר׳ אשר יגור בתוכם׳ אשר יעלה׳ עולה׳ וזבח׳ ולא׳ אל׳ פתח׳ אהל מועד׳ לעשות׳ אתו׳ לה׳ והנכרת׳ האיש׳ ההוא׳ מעמיו׳ כי׳ הנפש׳ בדם׳ היא׳ ואני׳ נתתיו׳ לכם׳ על׳ המזבח׳ לכפר׳ על׳ נפשתיכם׳ כי׳ הדם׳ הוא׳ בנפש׳ יכפר׳ על׳ כן׳ אמרתי׳ לבני׳ ישראל׳ כל׳ נפש׳ מכם׳ לא׳ תאכל׳ דם׳ ואל׳ הגר׳ אשר׳ יגור׳ בתוכם׳ לא׳ יאכל׳ דם׳ ואל׳ האדם׳ תאמר׳ איש׳ איש׳ מבני׳ ישראל׳ ומן׳ הגר׳ אשר׳ יגור׳ בתוכם׳ אשר׳ יצוד׳ צידה׳ בחיה׳ או׳ בעוף׳ אשר׳ יאכל׳ ושפך׳ דמו׳ וכסהו׳ בעפר׳ כי׳ נפש׳ כל׳ בשר׳ דמו׳ בנפשו׳ הוא׳ ואמר׳ לבני׳ ישראל׳ נפש׳ כל׳ בשר׳ לא׳ תאכלו׳ כי׳ נפש׳ כל׳ בשר׳ דמו׳ הוא׳ כל׳ אכליו׳ יאכל׳ ונפש׳ כי׳ תאכל׳ נבלה׳ וטרפה׳ האזרח׳ והגר׳ יכבס׳ בגדיו׳ ורחץ׳ במים׳ וטמא׳ עד׳ הערב׳ וטהר׳ ואם׳ לא׳ יכבס׳ ובשרו׳ לא׳ רחץ׳ ונשא׳ עונו׳

ויקרא אל משה׳ דבר אל בני ישראל׳ ואמרת אליהם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ כמעשה׳ ארץ׳ מצרים׳ אשר׳ יבתם׳ בה׳ לא׳ תעשו׳ וכמעשה׳ ארץ׳ כנען׳ אשר׳ אני׳ מביא׳ אתכם׳ שמה׳ לא׳ תעשו׳ ובחקתיהם׳ לא׳ תלכו׳ את׳ משפטי׳ תעשו׳ ואת׳ חקתי׳ תשמרו׳ ללכת׳ בם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ ושמרתם׳ את׳ חקתי׳ ואת׳ משפטי׳ אשר׳ יעשה׳ אתם׳ האדם׳ וחי׳ בהם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ איש׳ איש׳ מבשר׳ לא׳ תקרבו׳ לגלות׳ ערוה׳ אני׳ ה׳ ערות׳ אביך׳ וערות׳ אמך׳ לא׳ תגלה׳ אמך׳ הוא׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ אשת׳ אביך׳ ערות׳ אחתך׳ בת׳ אביך׳ או׳ בת׳ אמך׳ מולדת׳ בית׳ או׳ מולדת׳ חוץ׳ לא׳ תגלה׳ ערותן׳ ערות׳ בת׳ בנך׳ או׳ בת׳ בתך׳ לא׳ תגלה׳ ערותן׳ כי׳ ערותך׳ הן׳ ערות׳ אביך׳ ערות׳ בת׳ אשת׳ אביך׳ מולדת׳ אביך׳ אחותך׳ הן׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ אחות׳ אמך׳ כי׳ שארך׳ הן׳ ערות׳ אשת׳ אחיך׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ אחיך׳ הוא׳ ערות׳ אשת׳ אחיך׳ הן׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ כלתך׳ אשת׳ בנך׳ לא׳ תגלה׳ ערותן׳ ערות׳ אשת׳ אחיך׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ אשה׳ ובתה׳ לא׳ תגלה׳ את׳ בת׳ בנה׳ ואת׳ בת׳ בתה׳ לא׳ תגלה׳ ערותן׳ הן׳ בשרה׳ הן׳ זמה׳ הן׳ לא׳ תגלה׳ ערות׳ אשה׳ ואחתה׳ לא׳ תגלה׳ לצרר׳ לגלות׳ ערותה׳ לצד׳ עליה׳ בחיי׳ ערות׳ אשת׳ אחיך׳ לא׳ תגלה׳ ובנדת׳ טמאתה׳ לא׳ תקרב׳ לגלות׳ ערותה׳ ואת׳ אשת׳ עמיתך׳ לא׳ תתן׳ שכבתך׳ לזרע׳ לטמא׳ בה׳ ומזרעך׳ לא׳ תתן׳ להעביר׳ למלך׳ ולא׳ תחלל׳ את׳ שם׳ אלהיך׳ אני׳ ה׳ ואת׳ זכר׳ לא׳ תשכב׳ משכבי׳ אשה׳ תועבה׳ הוא׳ ובכל׳ בהמה׳ לא׳ תתן׳ שכבתך׳ לטמאה׳ בה׳ ואשה׳ לא׳ תעמד׳ לפני׳ בהמה׳ לרבעה׳ תבל׳ הוא׳ אל׳ תטמאו׳ בכל׳ אלה׳ כי׳ בכל׳ אלה׳ נטמאו׳ הגוים׳ אשר׳ אני׳ משלח׳ מפניכם׳ ותטמא׳ הארץ׳ ואפקד׳ עונה׳ עליה׳ ותקא׳ הארץ׳ את׳ יושביה׳ ושמרתם׳ אתם׳ את׳ חקתי׳ ואת׳ משפטי׳ ולא׳ תעשו׳ מכל׳ התועבות׳ האלה׳ האזרח׳ והגר׳ הגר׳ בתוכם׳ כי׳ את׳ כל׳ התועבות׳ האלה׳ עשו׳ אנשי׳ הארץ׳ אשר׳ לפניכם׳ ותטמא׳ הארץ׳ ולא׳ תקיא׳ הארץ׳ אתכם׳ בטמאכם׳ אתה׳ כאשר׳ קאה׳ הגוי׳ אשר׳ לפניכם׳ כי׳ כל׳ עשה׳ מכל׳ התועבות׳ האלה׳ ונכרתו׳ הנפשות׳ העשות׳ מקרב׳ עמם׳ ושמרתם׳ משמרתי׳ לבלתי׳ עשות׳ מחקות׳ התועבות׳ אשר׳ נעשו׳ לפני׳ ולבלתי׳ טמא׳ בהם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳

ויקרא אל משה׳ דבר אל בני ישראל׳ ואמרת אליהם׳ קדשים׳ תהיו׳ כי׳ קדוש׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ איש׳ אמו׳ ואביו׳ תיראו׳ ואת׳ שבתתי׳ תשמרו׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ אל׳ תפנו׳ אל׳ האלילים׳ ואלהי׳ מסכה׳ לא׳ תעשו׳ לכם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ וכי׳ תזבחו׳ זבח׳ שלמים׳ לה׳ לרצנכם׳ תזבחוהו׳ ביום׳ זבחכם׳ ומחרת׳ והנותר׳ עד׳ יום׳ השלישי׳ באש׳ יישרף׳ ואם׳ האכל׳ יאכל׳ ביום׳ השלישי׳ פגול׳ הוא׳ לא׳ ירצה׳ והאכלי׳ אכלו׳ עונו׳ נשא׳ כי׳ את׳ קדש׳ ה׳ חלל׳ ונכרתה׳ הנפש׳ ההוא׳ מעמיה׳ וכי׳ תקצרו׳ את׳ קציר׳ ארצכם׳ לא׳ תכלה׳ פאת׳ שדך׳ לקצר׳ ולקט׳ קצירך׳ לא׳ תלקט׳ ולכרמך׳ לא׳ תעולל׳ ופרט׳ כרמך׳ לא׳ תלקט׳ לעני׳ ולגר׳ תעזב׳ אתם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ לא׳ תגנבו׳ ולא׳ תכחשו׳ ולא׳ תשקרו׳ איש׳ בעמיתו׳ ולא׳ תשבעו׳ בשמי׳ לשקר׳ וחללת׳ את׳ שם׳ אלהיך׳ אני׳ ה׳ לא׳ תעשק׳ את׳ רעך׳ ולא׳ תגזל׳ לא׳ תלין׳ פעלת׳ שכיר׳ אתך׳ עד׳ בקר׳ לא׳ תקלל׳ חרש׳ ולפני׳ עור׳ לא׳ תתן׳ מכשול׳ ויראת׳ מאלהיך׳ אני׳ ה׳ לא׳ תעשו׳ עול׳ במשפט׳ לא׳ תשא׳ פני׳ דל׳ ולא׳ תהדר׳ פני׳ גדול׳ בצדק׳ תשפט׳ עמיתך׳ לא׳ תלך׳ רכיל׳ בעמיך׳ לא׳ תעמד׳ על׳ דם׳ רעך׳ אני׳ ה׳ לא׳ תשנא׳ את׳ אחיך׳ בלבבך׳ הוכח׳ תוכיח׳ את׳ עמיתך׳ ולא׳ תשא׳ עליו׳ חטא׳ לא׳ תקם׳ ולא׳ תטר׳ את׳ בני׳ עמך׳ ואהבת׳ לרעך׳ כמוך׳ אני׳ ה׳ את׳ חקתי׳ תשמרו׳ בהמתך׳ לא׳ תרביע׳ כלאים׳ שדך׳ לא׳ תזרע׳ כלאים׳ ובגד׳ כלאים׳ לא׳ יעלה׳ עליך׳ וכי׳ יבעל׳ בעל׳ אשה׳ שכבת׳ זרע׳ והיא׳ שפחה׳ נחרפת׳ לאיש׳ ולא׳ נפדת׳ הנה׳ לא׳ נתן׳ לה׳ ובקרת׳ לא׳ היתה׳ לה׳ ואם׳ לא׳ נקדה׳ ויבקר׳ לה׳ אשם׳ יביא׳ אל׳ פתח׳ אהל׳ מועד׳ איל׳ אשם׳ ויכפר׳ עליו׳ הכהן׳ באיל׳ האשם׳ לפני׳ ה׳ על׳ חטאתו׳ אשר׳ חטא׳ ונסלח׳ לו׳ מחטאתו׳ אשר׳ חטא׳ וכי׳ תבאו׳ אל׳ הארץ׳ ונטעתם׳ כל׳ עץ׳ מאכל׳ וערלתם׳ ערלתו׳ את׳ פריו׳ שלש׳ שנים׳ יהיה׳ לכם׳ ערלים׳ לא׳ יאכל׳ ובשנה׳ הרביעית׳ יהיה׳ כל׳ פריו׳ קדש׳ הלולים׳ לה׳ ובשנה׳ החמישית׳ תאכלו׳ את׳ פריו׳ להוסיף׳ לכם׳ תבואתו׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ לא׳ תאכלו׳ על׳ הדם׳ לא׳ תנחשו׳ ולא׳ תעונו׳ לא׳ תקפו׳ פאת׳ ראשכם׳ ולא׳ תשחית׳ את׳ פאת׳ זקנך׳ ונפש׳ לא׳ תתן׳ בבשרך׳ לא׳ תתנו׳ בכם׳ כתבת׳ קעקע׳ אני׳ ה׳ אל׳ תחל׳ את׳ בתך׳ להזנותה׳ ולא׳ תזנה׳ הארץ׳ ומלאו׳ הארץ׳ זמה׳ את׳ שבתתי׳ תשמרו׳ ומקדשי׳ תיראו׳ אני׳ ה׳ אל׳ תפנו׳ אל׳ האבות׳ ואל׳ הידעני׳ אל׳ תבקשו׳ לטמא׳ בהם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ מפני׳ שיבה׳ תקום׳ והדרת׳ פני׳ זקן׳ ויראת׳ מאלהיך׳ אני׳ ה׳ וכי׳ יגור׳ אתך׳ גר׳ בארצכם׳ לא׳ תונו׳ אתו׳ כאזרח׳ מכם׳ יהיה׳ לכם׳ הגר׳ הגר׳ אתכם׳ והיה׳ לו׳ לגר׳ כמוך׳ כי׳ גרים׳ הייתם׳ בארץ׳ מצרים׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ לא׳ תעשו׳ עול׳ במשפט׳ במדה׳ במשקל׳ ובמשורה׳ אבן׳ צדק׳ אבני׳ צדק׳ איפת׳ צדק׳ והין׳ צדק׳ יהיה׳ לכם׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ אשר׳ הוצאתי׳ אתכם׳ מארץ׳ מצרים׳ ושמרתם׳ את׳ כל׳ חקתי׳ ואת׳ כל׳ משפטי׳ ועשיתם׳ אתם׳ אני׳ ה׳

ויקרא אל משה׳ אמר׳ אל׳ בני׳ ישראל׳ תדבר׳ איש׳ איש׳ מבני׳ ישראל׳ ומן׳ הגרים׳ בישראל׳ אשר׳ יתן׳ מזרעו׳ למלך׳ מות׳ יומת׳ עם׳ הארץ׳ יסקלו׳ אתו׳ באבן׳ ואני׳ אתן׳ פני׳ באיש׳ ההוא׳ והכרתי׳ אתו׳ מקרב׳ עמו׳ כי׳ מזרעו׳ נתן׳ למלך׳ למען׳ טמא׳ את׳ מקדשי׳ ולחלל׳ את׳ שם׳ קדשי׳ ואם׳ העלם׳ יעלימו׳ עם׳ הארץ׳ עין׳ באיש׳ ההוא׳ למתתו׳ מזרעו׳ למלך׳ ולא׳ המיתו׳ אתו׳ ונתתי׳ אני׳ פני׳ באיש׳ ההוא׳ ובמשפחתו׳ והכרתי׳ אתו׳ ואת׳ כל׳ הזנים׳ אחרי׳ לזנות׳ אחרי׳ המלך׳ מקרב׳ עמם׳ ונפש׳ כי׳ תפנה׳ אל׳ האבות׳ ואל׳ הידעני׳ לזנות׳ אחרי׳ אל׳ פני׳ באיש׳ ההוא׳ והכרתי׳ אתו׳ מקרב׳ עמו׳ והתקדשתם׳ והיו׳ קדשים׳ כי׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ ושמרתם׳ את׳ חקתי׳ ועשיתם׳ אתם׳ אני׳ ה׳ מקדשכם׳ כי׳ איש׳ איש׳ אשר׳ יקלל׳ את׳ אביו׳ ואת׳ אמו׳ מות׳ יומת׳ אביו׳ ואמו׳ קלל׳ דמיו׳ בו׳ ואיש׳ אשר׳ ינאף׳ את׳ אשת׳ איש׳ אשר׳ ינאף׳ את׳ אשת׳ רעהו׳ מות׳ יומת׳ הנאף׳ ונאפת׳ איש׳ אשת׳ אביו׳ גלה׳ ערות׳ אביו׳ מות׳ יומתו׳ שניהם׳ דמיהם׳ בם׳ ואיש׳ אשר׳ ישכב׳ את׳ כלתו׳ מות׳ יומתו׳ שניהם׳ תבל׳ עשו׳ דמיהם׳ בם׳ ואיש׳ אשר׳ ישכב׳ את׳ זכר׳ משכבי׳ אשה׳ תועבה׳ עשו׳ שניהם׳ דמיהם׳ בם׳ ואיש׳ אשר׳ יקח׳ אשה׳ ואת׳ אמה׳ זמה׳ הוא׳ באש׳ ישרפו׳ אתו׳ ואתם׳ ולא׳ תהיה׳ זמה׳ בתוככם׳ ואיש׳ אשר׳ יתן׳ שכבתו׳ בבהמה׳ מות׳ יומת׳ והבהמה׳ תהרגו׳ ואשה׳ אשר׳ תקרב׳ אל׳ כל׳ בהמה׳ לרבעה׳ אתה׳ והרגת׳ את׳ האשה׳ ואת׳ הבהמה׳ מות׳ יומתו׳ ואיש׳ אשר׳ יקח׳ את׳ אחתו׳ בת׳ אביו׳ או׳ בת׳ אמו׳ וראה׳ את׳ ערותה׳ והיא׳ תראה׳ את׳ ערותו׳ חסד׳ הוא׳ וכרתו׳ לעינים׳ בני׳ עמם׳ ערות׳ אחתו׳ גלה׳ עונו׳ יסבל׳ ואיש׳ אשר׳ ישכב׳ את׳ אשה׳ נדה׳ וגלה׳ את׳ ערותה׳ את׳ נזלה׳ הערה׳ ואת׳ נזלת׳ דמיה׳ גלתה׳ שניהם׳ נכרתו׳ מקרב׳ עמם׳ ואת׳ ערות׳ אחות׳ אמך׳ ואחות׳ אביך׳ לא׳ תגלה׳ כי׳ את׳ שארו׳ גלה׳ עונם׳ יסבלו׳ ואיש׳ אשר׳ ישכב׳ את׳ דודתו׳ ערות׳ דוד׳ גלה׳ חטאם׳ ערירים׳ ימותו׳ ואיש׳ אשר׳ יקח׳ את׳ אשת׳ אחיו׳ נדה׳ ערות׳ אחיו׳ גלה׳ ערירים׳ יהיו׳ ושמרתם׳ את׳ כל׳ חקתי׳ ואת׳ כל׳ משפטי׳ ועשיתם׳ אתם׳ ולא׳ תקיא׳ אתכם׳ הארץ׳ אשר׳ אני׳ מביא׳ אתכם׳ שמה׳ לשבת׳ בה׳ ולא׳ תלכו׳ בחקת׳ הגוי׳ אשר׳ אני׳ משלח׳ מפניכם׳ כי׳ את׳ כל׳ אלה׳ עשו׳ ואקצ׳ בם׳ ואמר׳ לכם׳ אתם׳ ירשתם׳ את׳ אדמתם׳ ואני׳ אתנם׳ לכם׳ לרשת׳ אתה׳ ארץ׳ זבת׳ חלב׳ ודבש׳ אני׳ ה׳ אלהיכם׳ אשר׳ הבדלתי׳ אתכם׳ מן׳ העמים׳ והבדלתם׳ מן׳ הבהמה׳ הטהרה׳ לבהמה׳ הטמאה׳ ולעוף׳ הטמא׳ לעוף׳ הטהר׳ ולא׳ תשקצו׳ נפשתיכם׳ בבהמה׳ ובעוף׳ ובכל׳ אשר׳ תרמש׳ האדמה׳ אשר׳ הבדלתי׳ לכם׳ לטמא׳ ואנשים׳ תהיון׳ לי׳ כי׳ קדוש׳ אני׳ ה׳ ואשה׳ כי׳ תהיה׳ בה׳ אוב׳ או׳ ידעני׳ מות׳ יומתו׳ אתם׳ אבן׳ יסקלו׳ אתם׳ דמיהם׳ בם׳

ויקרא אל משה׳ אמר׳ אל׳ הכהנים׳ בני׳ אהרן׳ ואמרת׳ אליהם׳ לנפש׳ לא׳ יטמא׳ בעמיו׳ כי׳ אם׳ לשארו׳ הקרב׳ אליו׳ לאמו׳ ולאביו׳ ולבנו׳ ולבתו׳ ולאחיו׳ ולאחתו׳ הבתולה׳ הקרובה׳ אליו׳ אשר׳ לא׳ היתה׳ לאיש׳ לה׳ יטמא׳ בעל׳ בעמיו׳ לחלל׳ את׳ עצמו׳ לא׳ יקרחו׳ קרחה׳ בראשם׳ ופאת׳ זקנם׳ לא׳ יגלחו׳ ובבשרם׳ לא׳ ישרטו׳ שרטת׳ קדשים׳ יהיו׳ לאלהיהם׳ ולא׳ יחללו׳ שם׳ אלהיהם׳ כי׳ את׳ אשי׳ ה׳ לחם׳ אלהיהם׳ הם׳ מקריבים׳ ולא׳ יקחו׳ אשה׳ זונה׳ וחללה׳ לא׳ יקחו׳ ואשה׳ גרושה׳ מאישה׳ לא׳ יקחו׳ כי׳ קדוש׳ הוא׳ לאלהיו׳ וקדשתו׳ כי׳ אתו׳ הוא׳ מקריב׳ לחם׳ אלהיך׳ קדוש׳ יהיה׳ לך׳ כי׳ קדוש׳ אני׳ ה׳ מקדשכם׳ ואשת׳ איש׳ כי׳ תהל׳ בת׳ אב׳ ואמה׳ בזנותה׳ את׳ אביה׳ היא׳ מחללת׳ באש׳ תשרף׳ ואיש׳ כהן׳ גדול׳ מאחיו׳ אשר׳ יוצק׳ על׳ ראשו׳ שמן׳ המשחה׳ וגדל׳ לבשו׳ את׳ בגדי׳ לא׳ יפרע׳ ראשו׳ ובגדיו׳ לא׳ יפרם׳ ואל׳ כל׳ נפשות׳ מת׳ לא׳ יבא׳ לא׳ יטמא׳ אביו׳ ואמו׳ ומן׳ המקדש׳ לא׳ יצא׳ ולא׳ יחלל׳ את׳ מקדש׳ אלהיו׳ כי׳ נזר׳ שמן׳ משחת׳ אלהיו׳ עליו׳ אני׳ ה׳ ואשה׳ בבתולתיה׳ יקח׳ אלמנה׳ וגרושה׳ וחללה׳ זונה׳ אלה׳ לא׳ יקח׳ כי׳ אם׳ בתולה׳ מעמיו׳ לא׳ יחלל׳ זרעו׳ בעמיו׳ כי׳ אני׳ ה׳ מקדשו׳ וידבר׳ ה׳ אל׳ משה׳ לאמר׳ דבר׳ אל׳ אהרן׳ לאמר׳ איש׳ איש׳ מזרעך׳ לדרתם׳ אשר׳ יהיה׳ בו׳ מום׳ לא׳ יקרב׳ להקריב׳ לחם׳ אלהיו׳ כי׳ כל׳ אשר׳ בו׳ מום׳ לא׳ יקרב׳ איש׳ עור׳ או׳ פסח׳ או׳ חרם׳ או׳ שרוע׳ אשר׳ לו׳ שבר׳ רגל׳ או׳ שבר׳ יד׳ אשר׳ יהיה׳ בו׳ גבן׳ או׳ דק׳ או׳ תבל׳ בעינו׳ או׳ גרב׳ או׳ יבלת׳ אשר׳ לו׳ מרוח׳ אשך׳ לא׳ יקרב׳ לא׳ יגש׳ לחם׳ אלהיו׳ מלחם׳ קדשי׳ קדשים׳ יאכל׳ אך׳ אל׳ הפרכת׳ לא׳ יבא׳ ואל׳ המזבח׳ לא׳ יגש׳ כי׳ מום׳ בו׳ ולא׳ יחלל׳ את׳ מקדשי׳ כי׳ אני׳ ה׳ מקדשם׳ וידבר׳ משה׳ אל׳ אהרן׳ ואל׳ בניו׳ ואל׳ כל׳ בני׳ ישראל׳

ויקרא אל משה׳ דבר׳ אל׳ אהרן׳ ואל׳ בניו׳ ונזרו׳ מקדשי׳ בני׳ ישראל׳ אשר׳ הם׳ מקדישים׳ לי׳ ולא׳ יחללו׳ את׳ שם׳ קדשי׳ אשר׳ הם׳ מקדישים׳ לי׳ אני׳ ה׳ אמר׳ אל׳ אהרן׳ ואל׳ בניו׳ ואל׳ כל׳ בני׳ ישראל׳ ואמרת׳ אליהם׳ איש׳ איש׳ מכל׳ זרעכם׳ לדרתם׳ אשר׳ יקרב׳ אל׳ הקדשים׳ אשר׳ יקדישו׳ בני׳ ישראל׳ לה׳ וטמאתו׳ עליו׳ ונכרתה׳ הנפש׳ ההוא׳ מלפני׳ אני׳ ה׳ איש׳ איש׳ מזרע׳ אהרן׳ והוא׳ צרוע׳ או׳ זב׳ לא׳ יאכל׳ בקדשים׳ עד׳ אשר׳ יטהר׳ וטמא׳ במת׳ נפש׳ אשר׳ תצא׳ ממנו׳ שכבת׳ זרע׳ איש׳ אשר׳ יגע׳ בכל׳ שרץ׳ אשר׳ יטמא׳ לו׳ או׳ באדם׳ אשר׳ יטמא׳ לו׳ לכל׳ טמאתו׳ נפש׳ אשר׳ תגע׳ בו׳ אך׳ רחץ׳ במים׳ וטמא׳ עד׳ הערב׳ ולא׳ יאכל׳ מן׳ הקדשים׳ כי׳ אם׳ רחץ׳ בשרו׳ במים׳ ובא׳ השמש׳ וטהר׳ ואחרי׳ כן׳ יאכל׳ מן׳ הקדשים׳ כי׳ מאכלו׳ הוא׳ נבלה׳ וטרפה׳ לא׳ יאכל׳ לטמאה׳ בה׳ אני׳ ה׳ ושמרו׳ את׳ משמרתי׳ ולא׳ ישאו׳ עליו׳ חטא׳ ומתו׳ בו׳ כי׳ יחללם׳ אני׳ ה׳ מקדשם׳ וזר׳ לא׳ יאכל׳ קדש׳ תושב׳ שכיר׳ לא׳ יאכל׳ קדש׳ ואם׳ כסף׳ קנין׳ נפשו׳ הוא׳ יאכל׳ בו׳ ובן׳ בית׳ הוא׳ יאכלו׳ בלחמו׳ ובת׳ כהן׳ כי׳ תהיה׳ לאיש׳ זר׳ הוא׳ בתרומת׳ הקדשים׳ לא׳ תאכל׳ ובת׳ כהן׳ כי׳ תהיה׳ אלמנה׳ וגרושה׳ וזרע׳ אין׳ לה׳ ושבה׳ אל׳ בית׳ אביה׳ כנעוריה׳ לחם׳ אביה׳ יאכל׳ וכל׳ זר׳ לא׳ יאכל׳ בו׳ וכי׳ יאכל׳ איש׳ קדש׳ בשגגה׳ וחמשיתו׳ יסף׳ עליו׳ ונתן׳ לכהן׳ את׳ הקדש׳ ולא׳ יחללו׳ את׳ קדשי׳ בני׳ ישראל׳ אשר׳ הם׳ מרימים׳ לה׳ ונשאו׳ עון׳ אשם׳ באכלם׳ את׳ קדשיהם׳ כי׳ אני׳ ה׳ מקדשם׳ וידבר׳ ה׳ אל׳ משה׳ לאמר׳ דבר׳ אל׳ אהרן׳ ואל׳ בניו׳ ואל׳ כל׳ בני׳ ישראל׳ ואמרת׳ אליהם׳ איש׳ איש׳ מבית׳ ישראל׳ ומן׳ הגר׳ בישראל׳ אשר׳ יקריב׳ קרבנו׳ לכל׳ נדריהם׳ ולכל׳ נדבתם׳ אשר׳ יקריבו׳ לה׳ לעלה׳ לרצנכם׳ תמים׳ זכר׳ בבקר׳ בכשבים׳ ובעזים׳ אם׳ עולה׳ קרבנו׳ ושחט׳ אתו׳ לפני׳ אהל׳ מועד׳ וזרקו׳ הכהנים׳ את׳ דמו׳ על׳ המזבח׳ סביב׳ אשר׳ פתח׳ אהל׳ מועד׳ והקטיר׳ חלבו׳ לריח׳ ניחוח׳ לה׳ בבקר׳ בכשבים׳ ובעזים׳ אם׳ עולה׳ קרבנו׳ לה׳ לנדר׳ לנדבה׳ תקריבו׳ ולרצון׳ לא׳ תקריבו׳ אתו׳ כל׳ אשר׳ בו׳ מום׳ לא׳ תקריבו׳ כי׳ לא׳ לרצון׳ יהיה׳ בעדכם׳ ואיש׳ כי׳ יקריב׳ זבח׳ שלמים׳ לה׳ לפלא׳ נדר׳ או׳ לנדבה׳ בבקר׳ בצאן׳ תמים׳ יהיה׳ לרצון׳ כל׳ מום׳ לא׳ יהיה׳ בו׳ עור׳ או׳ שבר׳ או׳ חרוץ׳ או׳ יבלת׳ לא׳ תקריבו׳ אלה׳ לה׳ ואשה׳ לא׳ תתנו׳ מהם׳ על׳ המזבח׳ לה׳ ובשור׳ ושה׳ אשר׳ יהיה׳ שרוע׳ וקלוט׳ לנדבה׳ תעשה׳ אתו׳ ולנדר׳ לא׳ ירצה׳ וכרות׳ ונתוק׳ ונכתת׳ ונקרע׳ לא׳ תקריבו׳ לה׳ ובארצכם׳ לא׳ תעשו׳ ומבן׳ נכר׳ לא׳ תקריבו׳ את׳ לחם׳ אלהיכם׳ מכל׳ אלה׳ כי׳ משחתם׳ בם׳ מום׳ בם׳ לא׳ לרצון׳ יהיו׳ לכם׳ וכי׳ תקריבו׳ זבח׳ תודה׳ לה׳ לרצנכם׳ תזבחו׳ ביום׳ הקרבנכם׳ אתו׳ ביום׳ ההוא׳ יאכל׳ לא׳ תניחו׳ ממנו׳ עד׳ בקר׳ אני׳ ה׳ ושמרתם׳ מצותי׳ ועשיתם׳ אתם׳ אני׳ ה׳ ולא׳ תחללו׳ את׳ שם׳ קדשי׳ ונקדשתי׳ בתוך׳ בני׳ ישראל׳ אני׳ ה׳ מקדשכם׳ המוציא׳ אתכם׳ מארץ׳ מצרים׳ להיות׳ לכם׳ לאלהים׳ אני׳ ה׳

**ויקרא אל משה׳ דבר׳ אל׳ בני׳ ישראל׳ ואמרת׳ אליהם׳ מועדי׳ ה׳ אשר׳ תקראו׳ אתם׳ מקרא׳ קדש׳ אלה׳ הם׳ מועדי׳ ששת׳ ימים׳ תעשה׳ מלאכה׳ ויום׳ השביעי׳ שבת׳ שבתון׳ מקרא׳ קדש׳ כל׳ מלאכה׳ לא׳ תעשו׳ שבת׳ הוא׳ לה׳ בכל׳ מושבתיכם׳ אלה׳ מועדי׳ ה׳ מקרא׳ קדש׳ אשר׳ תקראו׳ אתם׳ במועדם׳ בחדש׳ הראשון׳ בארבעה׳ עשר׳ לחדש׳ בין׳ הערבים׳ פסח׳ לה׳ ובחמשה׳ עשר׳ יום׳ לחדש׳ הזה׳ חג׳ המצות׳ לה׳ שבעת׳ ימים׳ מצות׳ תאכלו׳ ביום׳ הראשון׳ מקרא׳ קדש׳ כל׳ מלאכת׳ עבדה׳ לא׳ תעשו׳ ושבעת׳ ימים׳ תקריבו׳ אשה׳ לה׳ ביום׳ השביעי׳ מקרא׳ קדש׳ כל׳ מלאכת׳ עבדה׳ לא׳ תעשו׳ וידבר׳ ה׳ אל׳ משה׳ לאמר׳ דבר׳ אל׳ בני׳ ישראל׳ ואמרת׳ אליהם׳ כי׳ תבאו׳ אל׳ הארץ׳ אשר׳ אני׳ נתן׳ לכם׳ וקצרתם׳ את׳ קצירה׳ והבאתם׳ את׳ עמר׳ ראשית׳ קצירכם׳ אל׳ הכהן׳ והניף

הלכות שבועות ונדרים

הלכות שבועות ונדרים

הלכות שבועות ונדרים

הלכות שבועות ונדרים

###

יהודה ליב הכהן מימון

הלכות אבל

פרק ד

הלכות אבל

אמר לו המת (ב) : אמר לו המת אל תבכו אל תספדו אל תנהגו אבל אלא אם כן מת לי אבי ואמי ואשתי ובני ובתי ואחי ואחותי ואם מת לי אחד מהם אבל אבל

יומן לעיר ירושלים

הגיד מרדכי

ל"ד אלולים

[illegible]

הגיד מרדכי

[illegible]

הגיד מרדכי

[illegible]

הגיד מרדכי

אמר לו: אמר לו: אמר לו:

כלי אחר יש לסמוך על המתירין דמותר לערות ומכל מקום ימתין עד שיצטנן קצת מרתיחתו דאז לכולי עלמא מותר לערות ובשעת הדחק כגון על הדרך מותר לבשל לכתחלה בכלי של בשר וליתנו לכלי של חלב דק שלא יאכל בחלב (עיין פ"ח סס ס"ק ו):

ב אם היה הכלי שנתבשל בו אינו בן יומו מותר לאכלו בחלב אפילו לדידן אבל אסור לכתחלה לבשל בכלי שאינו בן יומו כדי לאכלו בחלב דנותן טעם לפגם אסור לכתחלה (סס כס"ע וכלו"ס כלל ל"ד) וכשחממו מים בכלי של חלב ב"י ולש בהם לחם אסור לאכול הלחם עם בשר אבל אם חממו בכלי שאינו בן יומו מותר. ונראה לי דאם אין לו כלי אחר לחמם בו יש לסמוך ולהתיר ללוש בהם אפילו לכתחלה כיון דאיכא תרתי נותן טעם לפגם ונותן טעם בר נותן טעם (עיין כלו"ס כלל ל"ד דין ו' שמחב לדעת הרמ"ם דאם כדיעבד הוחמו מותר לגמרי וכ"כ עוד כלל ל"ג דין י"ג ומס"כ סס כלל ל"ד סימן ג' בהגהות סימן כ' כסס מהרש"ל כיון שלא הוחמו לגמיה הוי כלכתחילה ע"ש ל"ל דנרסס נטעות שהרי בהדיא מ' כס"ע סימן ל"ע הגהה זו על לוס של מיסור דל"ש בו ל"ע כר ל"ע וכ"כ הלו"ס סס דבכלי של מיסור לא בוה לסור) ואף דבאיסור והיתר כתב רוקא דיעבד שכבר הוחם נראה לי דאם אין לו כלי אחר ואי אפשר להשאיל הוי כדיעבד (כמ"ש הת"ח כלל י"ז הביאו הט"ז סימן ל"ח ס"ק ג' כמקלכמן בדרים נכרים).
ומים שנתבשל בכלי בשר שאינו בן יומו נראה לי דמותר לבשל בו קאווע ולשתותו עם חלב אבל אם חימם בכלי איסור אפילו אינו בן יומו אסור ללוש בהם או לבשל דזה מיקרי לכתחלה ואפילו אם חממו לצורך שתייה בכל זמן שהמים בעין הוי כלכתחילה דבאיסור לא שייך נותן טעם בר נותן טעם כדלקמן סימן י"ז (ועיין כס"ע סימן קכ"ב סעיף ו' וכס"ך סס):

ג קדרה חדשה שבישל בה מים ותחבו בה כף חולבת ואחר כך אפילו באותו יום חזרו ובשלו בה מים פעם אחרת ותחבו כף בשר ושתי הכפות היו בני יומן ובשום אחד מהפעמים לא היו במים ס' הקדרה לא נאסר לדעת הבית יוסף בשלחן ערוך שהרי לשיטתו אפילו תחב שניהם בבת אחת במים הכל מותר כדלקמן סימן ו' ומן הדין יכול לבשל בקדרה זו בשר או חלב אך כיון שצריך לקבוע לו תשמיש מסתמא נשאר בו טעם יותר מהכף האחרון אף על גב דלא חשוב טעם דהוי נותן טעם בר נותן טעם מכל מקום טעם קלוש יש בו ולכן יקבע אותו לתשמיש ככף האחרון דהיינו בשר (סימן ל"ד סעיף ה' וע"ש כס"ך וס"ס):

ד וכל שכן אם נשתמש בשר בקדירה זו שתחבו בה בראשונה כף חולבת בת יומא דמותר לבשל אחר כך בה בשר אבל לכתחלה לא היינו מתירין לבשל בה בשר כיון שצריך על כל פנים לקבוע תשמיש לקדירה כיון שהיא חדשה יש לקבוע לה מחלב שנבלע בה בראשונה (ס"ך סס כס' ל"ד סס"ק ט"ו):

ה ולמנהגינו על פי רמ"א אם תחב ב' כפות בפעם אחת בקדירה אסור הכל (כדלקמן סימן ו') אבל אם תחבן בזה אחר זה מותר לבשל בקדירה בשר כתחיבת כף האחרון ואף על גב שכבר קבלה הקדירה טעם מכף בת יומא חולבת והרי זה כדגים שנתבשלו בקדירה של בשר לעיל סימן א' דקיימא לן לשיטתו דאסור לאכלן בכותח דדוקא בדיעבד מותר נותן טעם בר נותן טעם אבל לכתחלה על ידי בישול אסור, שאני התם דהתם הבשר הנבלע בדגים חשוב טעם כי נבלע אוכל באוכל אבל הכא טעם החלב הנפלט מכף חולבת למים וחוזר ונבלע בקדירה אינו חשוב טעם כשיחזור הקדירה ויפלוט אותו לתוך הבשר ועוד דשם אינו אלא ב' נותני טעם דהיינו הבשר בקדירה והקדירה בדגים ובזה נהגינן להחמיר אבל הכא איכא ג' נותני טעם החלב בכף והכף אל המים והמים לקדירה ועדיין הוא היתר וגב' נותני טעם לכולי עלמא מותר (וכ"ל דיש לדמות טעם זה כמ"ש הס"ך בסימן ל"ב ס"ק ה' בסס הר"ן בטעם מ' דמקלן לימא לן שלא יתערבו מי ע"ש וס"כ ה"ש שמא נלעה הקדירה מכף החולבת שלא כתקצעות המים וא"כ גם הכא אינו אלא ג' נ"ט):

ו קדירה של בשר בת יומא שבשלו בו מים או ירקות ותחב בו כף חולבת בן יומו

אפילו אין במים ס' נגד הכף מותר הכל לדעת הבית יוסף בשלחן ערוך (סימן ל"ה סעיף ג') דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהתירא רוצה לומר הבשר נתן בקדירה והקדירה במים ועדיין היה היתר שהיה מותר לאכול לכתחלה המים והירקות עם חלב ואפילו תחב ב' כפות אחת של חלב ואחת של בשר ושניהם בני יומן בפעם אחת בקדירה הכל מותר (פ"ח סימן ל"ד ס"ק ט"ו):

ז וכן אם הדיח כלי בשר בן יומו עם כלי של חלב בן יומו ביחד במחבת שאינו לא בשר ולא חלב במים רותחין שהיד סולדת בהן או אפילו קערות בשר בני יומן שהדיח במחבת חולבת בת יומא בחמין שהיד סולדת בו אף על גב שבאו ב' הפליטות בפעם אחת לא אמרינן דהוי נותן טעם בר נותן טעם דאיסורא אלא חשבינן ליה לנותן טעם בר נותן טעם דהתירא שכל אחת נבלע בכלי ומן הכלי למים (סימן ל"ה סעיף ג'):

ח במה דברים אמורים אם ברי לו שלא היה שום שומן או חלב דבוק אפילו באחד מהם דאם היה בעין צריך ס' נגד ממשות שהיה על אחד מהכלים ואם אין ס' הכל אסור שהרי הממשות הוא נותן טעם במים ונעשה המים כמו הממשות וכשנפלט הטעם מן כלי השני אף על פי שהוא נקי הרי המים נעשה נבילה ואוסר הכל עד שיהיה ס' נגד השומן (סס) ואם נסתפק אם היה שומן דבוק בו אמרינן מסתמא היה שומן דבוק בו דאף על גב דקיימא לן סתם כלים הם נקיים היינו לאחר שהורחו אבל אלו שרוצה להדיחם ארבה מסתמא אינם נקיים (סס כס"ך ס"ק ט'):

ט בד"א שהיו שניהם בני יומן אבל אם א' מן הכלים אינו בן יומו אם השומן דבוק באותו שאינו בן יומו הכל אסור שהרי המים נעשה נבילה מהשומן שיש בעין ומפליטת הכלי שהוא בן יומו אבל אם השומן דבוק באותו שהוא בן יומו והכלי שאינו בן יומו נקי אז אותו שאינו בן יומו אסור מפליטת הכלי שהוא בן יומו אבל זה שהוא בן יומו מותר שהרי מקבל טעם מכלי שאינו בן יומן שהוא לפגם (סס כס"ך) וכן אם שניהם אינן בני יומן אלא ששומן דבוק בשניהם פשיטא דאסור:

י ולמנהגינו על פי הכרעת רמ"א כל שנתערב יחד ב' פליטות של שני כלים שהם בני יומן חשבינן ליה לנותן טעם בר נותן טעם דאיסורא דדוקא בשעמד טעם ב' בהיתר אמרינן נותן טעם בר נותן טעם מותר כגון דגים שעלו בקערה של בשר שיש כאן נותן טעם בר נותן טעם ועדיין אין בו תערובת איסור וכדלעיל סעיף א' אבל הכא תיכף ונתערבו ב' הפליטות יחד אלא אם כן יש ששים נגד אחד מן הכלים דכיון דיש ששים נגדו אם כן לא נתן טעם וכדלעיל סימן ט' או שהיה אחד מן הכלים אינו בן יומו מכליעת כלי ראשון דאז גם כן הכל מותר דאותו שהוא בן יומו ודאי מותר שהרי לא קבל טעם אלא מאינו בן יומו שהוא נותן טעם לפגם ואותו שאינו בן יומו נמי מותר שהרי קיבל טעם מנותן טעם בר נותן טעם ועדיין הוא היתר כיון שהכלי השני אינו בן יומו וא"כ כל הכלים מותרים (סס כהגהת רמ"א):

יא ולכן קדרה של בשר שבשלו בה ירקות או מים ותחבו בה כף חולבת ואחד מהם בן יומו ואחד אינו בן יומו הכל מותר מטעם הנזכר בסימן הקודם אלא שנוהגין להחמיר לאסור הכלי שאינו בן יומו משום מראית העין כיון שהמאכל אוכלין במין הכלי שהוא בן יומו (ט"ז סימן ל"ה) ואינו אלא חומרא בעלמא ולכן אם חזר ותחב כלי זה שאינו בן יומו שנאסר בקדרה אחרת אינו אוסר (ל"ד סעיף ה') ומה שנתבשל בתוכו אם הוא מים לבד נוהגין בהן איסור דכיון דאינו מאכל ואין בו הפסד כלל הוי כלכתחלה דאפילו נותן טעם לפגם אסור לכתחלה (ל"ה סעיף ג') ואם הוא דבר מאכל מותר מדינא לאכלו כמין הכלי שהוא בן

אין הסכין בן יומו יש לקלוף הכבר מעט משום שמונות הסכין (צ"ש בשם סמ"ק): **ח** ל אם נפל * לתנור פנאצ"ש גבינה אפילו לחה וכן גבינה חמה בקערת בשר בת יומא אינו אוסר אלא כדי קליפה: **ט** מ בשלו דבש במחבת של בשר בת יומא והריקוהו חם בקערה של חלב בת יומא מותר נ משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא:

צה דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר אם מותר לאכלן עם גבינה. ובו ד' סעיפים:

א דגים א שנתבשלו או ב שנצלו בקדירה של בשר רחוצה יפה שאין שום שומן דבוק בה

באר הגולה

ל רבי יהודה בשם מעשה שהיה בפני ר"י. (יפה' קערה של בשר שעושין בה המאכל שקורין פגאד"ש כיון שאין שם דוחק דסכינא ולא רוטב אינו אוסר יותר מכדי קליפה).

מ מרדכי פרק"ב דשבועות זרה. נ בית יוסף. א מהקצות הגמ' בם אלינא דרב חולין דף קי"ח וכתו' שפירשו התוס' והרא"ש שם מתוך לשון רש"י וכ"כ העור. ב הרמב"ם והרשב"א והר"ן ותנ"ה וזקנו ור"י.

כ"ף החיים

עה) **שם** בהגה. והסכין נעילה בקרקע. ודין נעילה בקרקע עיין לקמן סי' קכ"ח סעי' ז'.

עו) **שם** בהגה. והסכין נעילה בקרקע. אף שהבשר הוא רך אבל אם אחך בו דבר קשה כגון גבינה קשה וכו"ב. אעפ"י שהוא לונן לריך הסכין נעילה כמ"ש הרא"ש בלל נ"ח דין ד' ש"ך ס"ק ל"ח. כריתי אי כ"ג. כל"ש בסעי' ז' ערי"ה אי ס"ו והשיג על הפר"ח. תכ"ל בלל מ"ז אי ד' בי"ל מ"ב בעמ"ז אי י"ח. זב"ל אי נ"ב. ומיהו אם אחך בו בשר לונן סגי בהדחה. ערי"ה שם. זב"ל שם.

עז) סעי' ה. אם אבל אבל לאחוד פגאד"ש גבינה וכו' פי' קערה של בשר שעושין בה המאכל שקורין פגאד"ש (שנפל עליה גבינה אחרי לחה) כיון שאין שם דוחק דסכינא ולא רוטב אינו אוסר יותר מכדי קליפה. בחה"ב. ע"ז ס"ק ט"ו. והפר"ח פי' שפגאד"ש של בשר בחנור ונפל עליה גבינה אחרי לחה סגי לפגאד"ש בקליפה משום דאין דרך גבינה ליכנס כ"כ וכמ"ש ב"י בשם ריי"ו ולפ"ז הגבינה עצמה לריך נעילה בכ"ל וכך הם דברי הש"ך ס"ק ל"ב. בל"ו אי כ"ט. וחבו לדעת המחבר אבל לדיון (ר"ל מנהג האשכנזים) שבחב הרב בהגה סי' ק"ה דכדי שלא יהלוק בין כחוש לשמן משוינן הכל לשמן אף בדבר שאין בו סרך שמונות יעו"ש א"כ אף בגבינה אוסר הכל וכן מוכח בסי' ל"ח סעי' ה. דאחרי המליחה אוסר הגבינה. עד ס' והא דלא הגיה הרב כאן דסמך עצמו אסי' ק"ה. מו"ד בביאור אי י"ז. וכ"כ הדג"מ. ב"י א"ח אי ו' וכן הש"ז אי ט"ו הביא בל"ש אם יש להתיר בבה"ג מדבר שמן מפעפע בכל החמיכה כמ"ש לקמן סי' ק"ה סעי' ז' יעו"ש. והגה דאיכא ס' לריך כדי נעילה כמ"ש אם בסי' ק"ה סעי' ה' יעו"ש.

עח) **שם.** וכן גבינה אמה בקערת בשר ב"י אינו אוסר אלא כדי קליפה. ואף שנהגה אמן בקערה אסורה והגבינה אינה נאסרת אלא כדי"ק ואם יש בגבינה רוטב קלח לריך נעילה מקום. ש"ך ס"ק ל"ג. פר"ח אי ל' לה"פ אי ל"ב. בל"ו אי ל' שם"ח אי ל"ג. ערוך השלחן אי ל"ד. זב"ל אי ל"ג. ואם הוא לא גמור לריך ס' נגד הקערה דבלולה מעررין. פר"ח שם. לה"פ שם. ערוך השלחן שם.

ד) סעי' ו. בשלו דבש במחבת של בשר ב"י מותר וכו' ואפי' הקערה מותרת. ש"ך סוף ס"ק ל"ד. מו"ד אי כ"ט וכתב ואף לדעת מו"ס בהגה סי' ל"ב סעי' ג' לאוסר הכל שרי. וכ"כ חכ"א בלל מ"ח אי ל"ד. ערוך השלחן אי ל"ב. ולא כהבל"י אי ל"ד שכתב לדעת מו"ס שם יש להמתיר לכתחלה.

פא) שם. משום דהוי נ"ט בר נ"ט בר נ"ט דהתירא. ואפי' אם יש שמונות בעין במחבת שבשלו בה הדבש שרי מעעם המרדכי דבשר בדבש פוגם והוי נותן טעם לפגם. ע"ז ס"ק י"ז. כתב"ג בהגה"ט אי מ"ג ד"ה ולענין הלבה. פר"ח אי ל"ב. כריתי אי כ"ו. זב"ל אי נ"ח. וכ"פ הש"ע לקמן סי' ק"ג סעי' ד' דבשר פוגם בדבש אלא לדעת מו"ס שם בהגה באין הפ"מ יש להתיר יעו"ש וה"ד לאשכנזים ההולכים ע"פ דברי מו"ס ז"ל אבל הספרדים ההולכים ע"פ פסק הש"ע יש להתיר אף באין הפ"מ.

פב) ובמשקה מע"ד המעבה מדבש אפי' הבשר בעין מותר דוחקן טעם לפגם. מו"ד שם. מכ"ל שם. והיינו אפי' לדברי מו"ס ז"ל וכמבואר שם בהגה יעו"ש.

סימן צה

א) סעי' א. דגים שנתבשלו או שנצלו בקדרה של בשר וכו' ודוקא אם בבר נתבשלו בדיעבד מותר לאכלם בכותחה לכתחלה אבל אינו מותר לבשלם בקדרה של בשר ע"ד לאכלם בכותחה. ש"ך סק"ג. פר"ח אי ל' בל"ו אי ג' כריתי אי ל' ערי"ה אי ה' קבלת הגרא יהודה בסעי' זה. והגה בבד"ו בבד"ה בחב דאפי' לכתחלה נמי מותר לבשל בכלי אבל דבר שרוצה לאכול עם חלב נראה כמחבר הש"ע חזר בו והש"ע לדברי האוסרים לבשל לכתחלה וע"כ כתב בש"ע לשון דיעבד דהש"ע חיברו אחר בד"ה כמ"ש הרב יד מלאכי בבללי הש"ע אי ט"ו ורב חיד"א בשם הגדולים מע' ספרים אי ע"ב שבאי ל' יעו"ש. וכ"ז לפסק הש"ע והרמ"א מחמיר יותר כמ"ש אח"כ בהגה לסעי' ג'.

ב) ולפ"ז אסור לחמם מים לכתחלה בכלי בשר שהוא ב"ש כדי לנוע בכם פת מפני שכמה פעמים אוכלים

בה מותר לאכלם בכותחת משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא ואם לא היתה רחוצה יפה ג אם יש בממש שעל פי הקדירה יותר מאחד בששים בדגים אסור לאכלם

באר הגולה

ג הרשב"א בת"ה.

כ"ף החיים

אוכלים פת עם הגבינה. דבר משה חי"ד סי' נ' אי ט"ו מהר סוף אי ל' זב"ל אי ג'.

ג) אבל אם הכלי אינו ב"ש דהוי נותן טעם לפגם וגם נ"ט בר נ"ט והוי חרתי לעיבותא מותר לכתחלה לחמם מים כדי לאפות בפת. בית דוד מו"ד סי' מ"ב. והגה דבחסד דבר משה אם המיר גם בזה מ"מ כיון דאוכלא כמה פר דמתירין לכתחלה אפי' בב"ש כמ"ש ב"ד אם אי"כ די במומרת ב"ש אבל באינו ב"ש יש להתיר וכן הסכים זב"ל אי ל' ועיין לקמן בהגה סעי' ב'.

ד) ויש מי שיש לו כלי מיומד ליחס מים לגוף ואין משתמשים בו לא בשר ולא חלב ואע"ב. מו"ב אם.

ה) ואם עבר ובשל אז אלה לכתחלה על דעת לאכלם בכותחה אפי"כ מותר לאכלם בכותחה ולא קנסינן ליה אפי' עבר במזיד ודלא כמנחת כהן ח"מ פי"ב שאוסר. פר"ח אי ל' לה"פ אי ג' כריתי אי ל' קבלת יהודה בסעי' זה. זב"ל אי ה'.

ו) שם. רחולה יפה וכו' וסתם כלי רחולה יפה דסתם כלים מודמים הם. ש"ך סק"ל. כתב"ג בהגב"ו אי כ"ג. פר"ח אי ג' מ"ו על התו"ח בלל נ"ח אי ו'. לה"פ אי ל' בל"ו אי ל' הל"פ בסעי' ל' כריתי אי ג' חו"ד אי ל' שפ"ד אי ל' קב"ו שם. בי"ש בעמ"ז אי ל' זב"ל אי ו' ועיין לקמן סי' ק"ג אי מ"ב.

ז) שם. מותר לאכלם בכותחה. ואין חילוק בין שיהיו דגים יבישים או לחים כגון שהעלו תוך רוטב. אי"כ בלל ל"ד סוף דין ל' כתב"ג בהגה"ט אי ג' בל"ו אי ג'.

ח) שם. מותר לאכלם בכותחה משום דהוי נ"ט בר נ"ט וכ' אפי' לחתלה אין ממשות של בשר רק טעם דהיינו הבשר נתן טעם בקערה והקערה בדגים ועדיין כלי היתר ונעשה קלוש כזה אין בו איסור. ע"ז סק"ל. הי"ד בב"ח אבל באיסור אפי' כמה פעמים נ"ט בר נ"ט אסור הכל. ב"ש בשם הרי"ן. ע"ז שם. כתב"ג בהגב"ו אי כ"ד בשם כמה פו. פר"ח אי ג' לה"פ אי ב' תכ"ל בלל מ"ח אי ו'. זב"ל אי ט"ו.

ט) שם. מותר לאכלם בכותחה משום דהוי נ"ט וכו' ואם עשה הבשר נגעם בדגים אסור לאכלם בכותחה אלא שאינו לעשות קודם. רש"ל פרי"ח סי' ס"ח. ערי"ה אי ג' אבל הפר"ח שם כתב דאפי' נגעם עשה הבשר בדגים מותר לאכלם בכותחה דהוי ב' עעמים של היתר הוקלש הטעם ואין בו כדאי לאסור. וכ"כ בית אפרים חי"ד סי' ל"ז דף ל"ב ע"א ד"ה ומחזור דבנ"ט בר נ"ט נקלש הטעם ואעפ"י שמרגישין בו קיזהא בטעמא הוא ולא חיישינן ליה יעו"ש. זב"ל אי ז'.

י) שם. משום דהוי נ"ט בר נ"ט וכו' ואין להתיר משום נ"ט בר נ"ט מד בעיסא של פשטיד"א (כגון שאפו

עוגה אלא פשטיד"א) ומשם בעוגה וכ"ד פליטת טעם בכלי (ומכלי לאוכל) אבל מאוכל לאוכל בכל אשון טעם אחד. שע"ד סי' ס' אי ג' כעה"ג בהגב"ו אי כ"ו. מש"ז אי ל' מו"ד אי ב' קב"ו בסעי' זה. זב"ל אי ח' וכתב ולא בכרי פני אריה סי' מ"ח ומ"ח והביאו פ"ח אי ל' דס"ל דגם מאוכל לאוכל אמרינן נ"ט בר נ"ט יעו"ש.

יא) ונראה ברור דדוקא טעם ראשון בכלי ובעם ב' באוכל הוקלש טעמו אבל טעם ראשון באוכל ואח"כ בכלי ומשם נבשר לו אחלב אסור דבל שהוא באוכל הוא הוי כממש. מש"ז שם. זב"ל אי ט'.

יב) ועוד נ"ל דלא הוי נ"ט בר נ"ט בטעם ביטול בגון אם אבל אבל על הקדרה שבבשלו בה. דגים (לאו דוקא אלא לדוגמא הבא אין מבשלים דגים עם בשר) כנגד הרוטב ואח"כ ביטלו הדגים עם בשר אפי' בדיעבד אסור אם לא היה ס' בבשר נגד החלב שנפל ברשותה על הקדרה ולא אמרינן כיון שנפל על הקדרה ודרך הקדרה ובכנס להדגים הוי נ"ט בר נ"ט דכיון שנפל בטעם הביטול ובישול מפעפע בכל הכלי חשביון כאלו נפל לתבשיל והוי טעם ראשון. מו"ד בביאור אי ל' ומיהו בחשר בית אפרים חי"ד סי' ל"ז הביא עליו וכתב דגם בגדון זה אמרינן נ"ט בר נ"ט ומותר לבשלם עם בשר יעו"ש באמלא התשר והבי"ד פ"ח אי ל' וכן בהגהות מהרש"ק על הפרמ"ג רמי' זה ובספרו עוטו"ד חליתאה סי' קס"ט ובסי' הבי' יוסף סי' תרכ"ח וכסי' אם אריה הו"מ בהוספות סי' יו"ד בשיגו ג"כ על דברי מו"ד הנ"ל והעלו דגם בטעם ביטול שייך דין נ"ט בר נ"ט יעו"ש וכן בהגהות אמרי ברוך על המו"ד בעיר על דברי המו"ד הנ"ל מדברי הר"ן פכ"ה דלא משמע כדברי המו"ד יעו"ש אמנם בסוף ספר דגש והדגים מהגאון רעק"א בחשר דפורות יבשים שמייבש בחנור באמלא התשר משמע שגם הוא מסכים לסברא זו של המו"ד דבטעם ביטול לא שייך נ"ט בר נ"ט יעו"ש וכ"כ ביד יהודה בפי' הארוך אי ז' והשיג על דברי בית אפרים הנ"ל וכתב דעכ"פ מודי הפיקא לא נפקא ויש לחוש לחמיר מספיקא לדעת המו"ד יעו"ש והבי"ד דר"ת אי ז' נמלא דדבר זה בפלוגתא שנויה ועכ"ל לכתחלה אין לבשל עם בשר ובדיעבד אם כבר בישל ויש הפ"מ יש לסמוך אמתירין.

יג) שם. ואם לא היתה רחולה יפה אם יש בממש שעל פי הקדרה יותר ממחצה בס' וכו'. והי"ד בגון דילעגין בודאי שיש בלבון יותר מחצה בס' בדגים אבל מסתמא אמרינן דיש ס' משום דמסתמא בכל הקדרה יש ס' בתבשיל נגד שמן הדבוק בדפנותיו. אי"ה בלל ל"ג אין ב' מנ"ו על התו"ח בלל נ"ז אי י"ח. שפ"ד אי ל' וכתב ולא כפר"ת אי ג' זב"ל אי י"ח.

יד) ומיהו אם ביטל דגים מעט בתוך קדרה גדולה בזה לא אמרינן דסתם ביטול יש בו ס' נגד הלבלוך

(22)

וכן אף למ"ד שאסור נ"ט בר נ"ט ע"י בשול או שנתבשל דבר חריף שלכו"ע אסור נמי שרי לאכול אחריו גבינה כמפורש ברעק"א שם כיון שאין בו טעם גדול, וא"כ כ"ש שאין לאסור לאכול גבינה אחר הוויטאמין שיש בו קצת מכבד, אף אם נימא שיש מהכבד דבר הנותן טעם קצת ובפרט שלא ברור שיש שם חשיבות טעם לאסור אף כשנעשו מכבדים של בהמות שנתגבלו וצריך לעיין בזה לדינא. ולכן לאכול גבינה אחר וויטאמינס של כבד אין מקום לחוש כלל, וכ"ש שמותר לבלוע אותם אחר גבינה אף קשה, וגם בלא קנוח והדחת פיו.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן כז

בדבר דזעלאטין שנעשו מעורות בהמות כשרות אם מותר לאוכלם במיני חלב

י"ז אדר תשכ"ג.

מע"כ ידידי הרב הגאון כש"ת מוהר"ר נחום צבי קארנמעל שליט"א הגאב"ד אלבאני.

הנה: בדבר הדזעלאטין הנעשים מעורות כשרים וגם נמלחים אם מותר להחשיבם לפארעווע ולאוכלם גם במיני חלב, הרי כבר בארתי בספרי אגרות משה על יו"ד סימן ל"ז שיותר נוטה לע"ד שעור בחלב ליכא שום איסור אף לא מדרבנן אף בעורות לחים ורק למעשה כיון שהפמ"ג סימן פ"ז ס"ק כ"ב בש"ד כתב ודע דעור בחלב פטור אבל אסור יש להחמיר, שלכן כתבתי שבעור יבש כעץ שלפשטות לשון הרמ"א בסעיף י' והנוב"ק יו"ד סימן כ"ו הובא בפ"ת ס"ק כ"א אף בעור הקיבה יבש מותר אף בכבישה וה"ה שיתירו אף בבשול, יש להתיר כיון שאף להפמ"ג שאוסר בעור הוא רק מדרבנן אף בלח וכיון שביבש אף בעור קיבה האסור מדאורייתא הוא רק ספק דפלוגתא דרבנותא יש להתיר בפשיטות בעור שאף אם נאסור הוא רק מדרבנן שאף לכתחלה יש להתיר עיי"ש. וכן נראה בכל ספק שיהיה שיש להתיר בעור, ולכן אף שמה שמש"כ כתר"ה ששמע שדזעלאטין אינו דבר הנותן טעם אינו דבר ודאי ולא היה לן למיסמך ע"ז באיסור ודאי אף אם היה רק דרבנן, אבל בעור שיותר נוטה שאין בו שום איסור לעניין חלב ורק שיש קצת ספק מצד שיטת הפמ"ג שמא יש בו איסור מדרבנן היה לן לסמוך ע"ז אף אם הוא ספק ולהתיר. אך מטעם זה אולי יש לברר בטעימת איזה אנשים במיני היתר אם הדזעלאטין הוא דבר הנותן טעם ולא נכנס זה בחשיבות ספק כלל כיון שאפשר לברר.

והנה כתר"ה הביא מדרכי תשובה סימן פ"ז ס"ק ק"ה שכתב בשם ספר יד יהודה דדוקא העור נאסר מחמת החלב הנבלע בו אבל החלב אינו נאסר מעור כיון שאין להם טעם כלל, ולכאורה תמוה דאם העור אינו נותן טעם בהחלב נמצא שגם בחלב הנבלע בהעור ליכא טעם העור שהוא בדין בשר מדרבנן אלא טעם החלב לבד וא"כ מ"ט אוסר העור שנבלע בו החלב הא ליכא בו טעם בשר בחלב שהוא דוקא עירוב הטעמים. ואולי כוונתו שהעור בעצמו יש לו טעם אבל אינו נותן טעם בדבר אחר הנתבשל עמו ולכן החלב שלא נבלע בהעור מותר משום שאין בו טעם העור אבל החלב שנבלע בהעור שאוכלן דוקא ביחד עם העור הרי בהכרח מתערב באכילתו טעם העור וטעם החלב ביחד ואסור. ולפ"ז אם גם הדזעלאטין הבא מהעור הוא כעור נמי לא יתן טעם בהחלב שלא נבלע בהדזעלאטין אבל בחלב הנבלע בהדזעלאטין איכא בהכרח טעם הדזעלאטין וטעם החלב ביחד, שהיה לן לאסור להפמ"ג שאוסר עור בחלב.

אבל תמוה מנא לן לומר בעצמנו דבר כזה שבעור גופא איכא טעם אך שמ"מ אינו נותן טעם בדברים אחרים שחוץ ממנו, דלכאורה אם אינו נותן טעם הוא משום דאין בו בעצם שום טעם ונמצא שאין שם אלא טעם חלב שנבלע בו, וגם לשונו משמע כן שכתב אבל החלב אינו נאסר כיון שאין להם טעם כלל, משמע שהעור בעצם אינו דבר שיש בו טעם וממילא אינו נותן טעם בשום דבר. ולכן צריך לומר בטעם שאסרו העור שנתבשל בחלב להפמ"ג דהוא איסור בעלמא כיון שהוא עור של הבשר דלא יבואו להתיר גם בהבשר לבשלו ולאכול בחלב, ולא שייך בשביל זה לאסור גם החלב כיון דמה שנאסר החלב הוא רק כשנתן בו הבשר שנתבשל עמו טעם, דאם היה חלב הרבה שלא נתן הבשר בו טעם הא מותר שמדאורייתא הוא בלפילא בלא שיעור קבוע וכן הוא גם עתה ביש קפילא שמותר אף בליכא ששים, והרי בעור שנתבשל בחלב הרי מעידים כל קפילא שבעולם שלא נתן טעם בהחלב

ולא שייך לאסור, אבל העור שליכא מציאות בבשר שנתבשל בחלב שלא יאסר, דאם הוא מעט חלב פחות משיעור נו"ט בהבשר הרי לא יהיה המציאות להתבשל באיסור ובודאי חלב הרי כל בשר יאסר, לכן אסרו גם העור שנתבשל בחלב כיון שכל בשר נאסר והרי גם העור נידון כבשר לדמיון בנ"א ויבואו לטעות. ואולי זהו כוונתו דהדר"ת. ונמצא לפ"ז שאם לא יתבשל בחלב ממש אלא במים המעורבים בחלב ויהיה ניכר זה שהם מים וחלב מעורבין לא יאסר אף העור אף שלא יהיה ששים נגד החלב, שבבשר כה"ג יתן טעם החלב בהבשר והיה נאסר מ"מ העור לא יאסר דכיון שצריכין לשום בקפילא הרי ידוע שכל קפילא יאמר שליכא כאן אלא טעם חלב לבד ולא טעם בשר כלל ולא שייך לאסור, דהוא כמו החלב שלא נבלע שלא נאסר אף להפמ"ג.

ומאחר שנתבאר שבעצם אין מקום לאסור אף העור בחלב אף להפמ"ג ורק שהוא איסור גזרה בעלמא על העור שנתבשל לדידיה ולא על הטעם, מסתבר בפשיטות שהדזעלאטין היוצא מהעור אף אם נימא שנעשה לו טעם ונו"ט בהחלב שנתבשל עמו מותר, משום דהא לא שייך לאסור דבר היוצא מדבר האסור יותר מדבר האסור עצמו וטעם בעיקר אמרו ולא שטעם יותר מן העיקר וממילא אין לאסור מצד איסור בשר בחלב, ומצד הגזרה בעלמא שגזרו על העור לומר שיהיה בכלל זה גמי גזרה על הדזעלאטין שיצא ממנו בהיתר שלא לבשלו בחלב ודאי לא שייך כיון דנשתנה ולא ניכר כלל שבא מעורות ופנים חדשות באו לכאן.

גם נראה דהמיץ היוצא מן העור שנעשה מזה הדזעלאטין אף שיוצא ע"י בשול כיון שאינו יוצא בטתם בשול אלא ע"י עסק גדול אין לו דין טעם בעיקר, אלא דין צירן, שע"ז הוצרך קרא יתירא בשרצים ובהמות טמאות דהטמאים לאסור צירן בחולין דף קי"ב ובדגים שליכא קרא מותר צירן מדאורייתא, וא"כ, פשוט שאין למילף צירן דבשר, כשרה שיהיה בדין בשר להאסר לבשלו ולאכלו בחלב, דאף לציר של טרפה הוקשה לחוס' חולין דף צ"ט היכי ילוף מהטמאים לאסור ובר"ן כתר שהוא מהקראי דדף ק"כ בחמץ ונבלה וחלב ושרצים ומפרש שהדרשא גם בחלב ונבלה הוא גם לצירן עיי"ש, עכ"פ אף מכולן הא אין יכולין למילף לציר בשר כשרה שהוא היתר שיהיה כדין בשר לאוסרו לבשל בחלב. וב"ה שמצאתי בחת"ס יו"ד סימן פ"א שג"כ חידש זה שציר בשר לא נאסר מה"ת לבשלו בחלב,

וזה שכיון שאינו יוצא בטתם בשול אלא ע"י עסק גדול הוא בדין ציר הוא לדעתי סברא ברורה, ובפרט למה שנתבאר שהעור אין בו טעם ליכא בו כלל הרוטב שהוא הטעם של הבשר, אלא הוא רק ציר שמעור אינו יוצא אלא בבשול דעסק הגדול. ולכן מסתבר שאף אם נימא שהציר דבשר אסרו מדרבנן לבשל בחלב כדאיתא שם בחת"ס, מ"מ ציר דעור אינו בכלל האיסור כיון שאינו יוצא אלא בעסק גדול דלא כציר דבשר שיוצא בקל שאפשר שהוא גרוע עוד מזיעה בעלמא. וגם כיון שגוף העור הוא רק מדרבנן לא אסרו הציר, ובפרט לשיטת הט"ז סימן צ' ס"ק י"ב שלא אסרו בתרי דרבנן וקושית הדגמ"ר מעוף כבוש בחלב שאסור תירץ החת"ס שם וכן כיב אברהם עיי"ש, ולכן אף להפמ"ג שגוף העור אוסר לבשל ולאכול בחלב אין לאסור הדזעלאטין שנעשה מהעור לבשלו ולאכלו בחלב, ובפרט שיותר נוטה שאף בעור גופו ליכא איסור דלא כהפמ"ג רק שראוי להחמיר כהפמ"ג שודאי יש לסמוך ע"ז שכתבתי ולהתיר את הדזעלאטין לבשלו ולאכלו בחלב אף אם נותן טעם.

ודזעלאטין הנעשה מעורות בהמות טמאות ונבלות וטרפות יש לאסור דאיסורא איכא בעורות ועצמות וכדומה אף שפטור כדאיתא ברמב"ם פ"ד ממ"א הי"ח שכתב אע"פ שהוא אסור ה"ז פטור וממילא אסור גם הדזעלאטין מהם.

ידידו מוקירו מברכו בחג כשר ושמח,

משה פיינשטיין

סימן כח

בדבר הדיש־וואשער

כ' שבט תשכ"ד.

מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מהר"ר שאול זאכאריש שליט"א.

הנה כבר כתבתי בספרי אגרות משה חאו"ח סימן ק"ד שמה שבתוך הדיש־וואשער שהוא על מה שמניחין הכלים צריך שיהיו שנים, אחד לכלי בשר ואחד לכלי חלב, ועצם הדיש־וואשער שמשימין בתוכו

הדבר שמניחין עליו הכלים שהוא רק הדפנות שסביבותם והגג והתחתית יכולין להשתמש בו לשניהם בזה אחר זה. אך לא כתבתי שם הטעם משום דהוא פשוט, דהא בעצם הוא נ"ט כב' נו"ט שמותר מבשר לחלב ואיפכא, ומפורש ברמ"א סימן צ"ה סעיף ג'. עוד יותר דאפילו באותן המים שהודחו בהן הכלי בשר מותר להדיח גם את כלי החלב אחר שניטלו משם הכלי בשר אם לא היה בעין או שהיה שם מים ששים נגד הבעין, וכ"ש בכאן שהם מים אחרים. אבל מה שאני מצריך שעל מה שמניחים הכלים צריך שיהיו אחרים, הוא מטעם שמצוי שישאר דבר בעין מהבשר ושומן ויגע בהכלי חלב וכן איפכא שאז כשיבואו המים חמים שהיד סולדת בהן יבליעו בהכלי חלב ואיפכא, ואין לסמוך על מה שהמים ידיחו הבעין כיון דמצוי שנשאר ואין הדרך לעין אחר זה. שלכן אף שיחלים שיעיין היטב יש לחוש שישכח כהא דבסימן צ"א סעיף ב' אסרינן בכה"ג לכתחלה. ולכן צריך שנים אחד לכלי בשר ואחד לכלי חלב. אבל אין לחוש על מה שגם בדפנות איכא לפעמים איזה בעין כיון שאין נוגע בהכלים ואף אם יביאו המים משם את הבעין, הוא יותר מהרבה פעמים ששים שלא שייך לאסור. אבל מחמץ לפסח אסור וכן מאיסור להיתר אסור שא"א להגעיל דהם פארצעליך.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן כט

עוד בדבר דיש וואשער

כ"ד טבת תשל"ב.

מע"כ ידידי הנכבד מו"ה מר שמעון יצחק פישמאן שליט"א.

הנה ענין דיש־וואשער כתבתי הנראה לי לדינא בלא הטעם, והטעם פשוט דהא בשר וחלב שהם דברים המותרין כל אחד בפני עצמו ורק ע"י בשול נאסרו לא נאסרו אלא כדרך בשול שהוא בטעם ממש ולא בנותן טעם בר נותן טעם דהוא טעמא קלישתא ואיפסק כן בגמ' חולין דף קי"א. ואפילו בנתבשלו דגים ומים בקדרה חולבת או בקדרה של בשר בן יומו וליכא בעין מותר כדאיתא בסימן צ"ה סעיף א' וב' ורק שאנו מחמירים בצליה ובשול כדכתב הרמ"א. וא"כ בהודחו כלי בשר במים לא רק כלי ראשון אלא אפילו רותחין ממש כשליכא עליהם שומן בעין או שהיה ששים נגד שומן הדבוק ליכא איסור מלהדיח שם אף באותן המים אחר שהסיר משם כלי הבשר דהרי אין שם טעם מהבשר עצמו אלא מהבליעה שהיה בכלי הבשר שזה אינו אוסר, ורק בבת אחת כלי בשר וכלי חלב ביחד אף כשליכא שומן בעין אסור להתרסות שם ופסק כן הרמ"א מטעם שהקערות נוגעות במחבת וכן הכלים עצמן זה בזה ונפלט טעם מזה לזה קורם שנתפשט הטעם בהמים וגם דשמא נתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בעצמן בלא אמצעית המים כדאיתא בתוס' ובר"ן שם ועיין בט"ז סק"ח, ומפורש שם ברמ"א ודוקא שהודחו ביחד ובכלי ראשון אבל אם הודחו זה אחר זה מותר דהרי לא נתערבו הטעמים בעצמן בעצמן כדכתב הט"ז דהא כל הטעם נתערב תחלה במים וכן הוא בהגר"א ס"ק י"ח שכתב דלא שייך כאן טעמים של תוס', ונמצא שמעצם הדין אף באותן המים היו רשאין ליתן שם אחר שהוסרו כלי הבשר להדיח שם כלי החלב, דנגד הבעין היו היבוי מים הרבה הרבה יותר משששים, ומה שהצרכתי שהרעקס שמניחין עליהם הכלים יהיו אחרים הוא מחשש שמא ישאר על מקום שהיה מונח כלי הבשר מעט מהשומן בעין ועל מקום זה יניח אחר כך כלי החלב שיבלע הכלי מהבעין, אבל אין לחוש שמא מדפנות הדיש־וואשער יבא מעט שומן מאחר דהוא רחוק מהכלים.

אך אף שמותר מדינא ליתן גם לאותן המים לא התרתי למעשה אלא להוציא המים שהודחו בהן כלי הבשר ולהביא מים אחרים שכן ראוי לכתחלה במקומותינו שהמים באין לשם בלא טירחא גדולה, וגם בשביל חשש דאולי היו כלים מרובים בלכלוכית, בשר הרבה שיש להסתפק שמא לא היה כשיעור אף שהשיעור קטן מאד, אבל לא הזכרתי זה בפירוש משום דכן הוא דרך אלו שיש להם דיש־וואשער שמחליפין המים ובפרט שומן גדול בהרבה שעות יש לכל בעה"ב מרחיצת כלי חלב עד רחיצת כלי בשר ולא ישאירו שם המים סרוחין זמן כזה, אבל מ"מ כשאחד שואל אומר אני לו שיחליף המים, וגם מהראוי שגם ידיח במים אחרים רותחין קודם אי יש פנאי לזה, וממילא לפי מה שנתבאר אין חלוק מה שהדיש־וואשער מרתיח את המים, אבל באותן המים עצמן

לא ידיחו לכתחלה כלי חלב אלא יחליפו המים. וכל זה הוא לענין כלי חלב וכלי בשר אבל דיש־וואשער שהודחו כלי נכרים שהם כלי איסור אסור ואף הגעלה לא מהני משום שהם מצופין בפאַרצעלאי וגם קשה לנקותו, וכן א"א להגעיל מחמץ לפסח.

והנני ידידו מברכו,

משה פיינשטיין

:בדבר היפנאטיזמוס הוא רק כח השפעה על הנערווין ואין זה ענין כשוף לכן אין למחות בזה. אבל אני יודע שהרופאים אין משתמשים בזה ובודאי לא יסמכו שיישן בשביל זה אף בעשיית אפעראציע אבל אם עושין זה אין למחות כי לא שייך זה לכשוף.

הנ"ל

סימן ל

בבורית שעושין מאלקאהאל שבא מחלב שפגום מאכילת כלב אם מותר לנקות כלים בו

כ"ג שבט תשכ"ו.

מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג ר' חבער ליווי שליט"א.

הנה בדבר בורית מאלקאהאל שעושין מחלב, ואופן עשיית האלקאהאל הוא שמתחלה מבשלים החלב עם מיני עסיד, ומה שראוי לאכילת אדם מסלקים משם, ואת החלק שאינו ראוי לאכילה מבשלים אותו בחתיכות מתכות וגעז עד שנעשה מזה אלקאהאל שהוא סם המות להרבה בע"ח, אם מותר להשתמש בבורית זה לנקות כלים. הנה אם אמת הדבר איני רואה בזה שום איסור, דרק לאכול דבר איסור שנפסל מלאכול לכלב אוסר הרא"ש בפסחים דף כ"א מהטעם דכיון דאיהו קאכיל ליה אסור. הרא מטעם אחשביה כדאיתא במג"א סימן תמ"ב ס"ק מ"ד מתה"ד סימן קכ"ט, דמה"ט מתיר לכתוב בחחמ"פ בדיו שמבושל בשבר שעורים דאף אם ישבת ויתן לתוך פיו הרי יהיה זה בלא כוונה לאכילה דליכא אחשביה. וכן הוא שם בבאורי הגר"א, ובנו"ב, תניא חיו"ד סימן נ"ז מתיר מה"ט ה„באדאש" שנעשה מלאג של הבורית ששם הוא חלב שנפסל מאכילת כלב ליתנו לעיסה לחמץ משום שכיון שאינו אוכלו כמו שהוא אלא שנתנו להעיסה לתקנו ליכא סברת אחשביה. וא"כ כ"ש שליכא אחשביה לאוכל בזה שמנקת הכלים דאדרבה כשהוא אוכל אינו ראוי לנקות הכלים ולכן לע"ד אין לאסור לנקות בבורית שנעשה מאלקאהאל זה את הכלים. ואפילו לעשות לכתחלה האלקאהאל לצורך בורית מזה אין לאסור, דלא שייך בזה איסור בטול איסורין, דלעשות איסור שיפגם אין בזה איסור בטול איסורין, וראיה מהט"ז יו"ד סימן פ"ו ס"ק י"ד דנותן טעם על מת שכתב האו"ה דאין נוהגין להתיר אפרוח שנולד מביצת נבלה וטרפה שתמות מאד והד"מ כתב שאינו יודע טעמו, שהוא משום דיש לחוש שמא ישהנה בביתו כדי להניחה תחת תרנגולת לעשות אפרוח שיש לחוש לתקלה שמא בתוך כך יאכלנה, ואם היה אסור לפגום איסור להתירו הרי יהיה אסור להניחה תחת תרנגולת כדי שיצא אפרוח אחר שתסרח שזה עושה ההיתר, וכ"ש לפגום כדי לעשות האלקאהאל לעשות בורית לנקות כלים שאין בזה איסור מצד מבטל איסור.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן לא

בענין הגעלה של הפאסטערייזער כשהוא בן יומו מחלב עכו"ם אם יש עצה לזה

כ"ב מנ"א תש"כ.

מע"כ ידידי הנכבד מו"ה ר' ישעיה בערגער שליט"א.

הנה בדבר הגעלה של הפאסטערייזער שבערב היו שם חלב של הקאמפאניע ובבקר הגעילו אותו שתי פעמים ואח"כ נתנו שם החלב ישראל אם שפיר עביד הרב המגעיל באמרו שיש כאן הרבה ספקות. א' דהרבה סוברים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין ולא בעינן ס' אלא נגד האיסור שבלע, ב' שיטת רש"י ור"ת שליגת לילה פוגם. ג' שאין בכל העיר דבר טמא, ד' שהמרדכי ס' כל שעה בשם ר"ת מתיר בעשה גביגות הדפוסי נכרי מפני שאינו נהנה מן הכלוע, וכאן נמי אינו נהנה מבליעת החלב, ורוצים

(24)

נעשה עד שלא נשאר כלום מהלשון אלא משקה ומייבשין את המשקה ונעשה אבק ומאבק ההוא נותנין משהו במים ונותנין בממתק (קענדי) ואינו לשום העמדה ולא חריפות והמיצות מזה והאבק אינו ראוי לאכילה כלל, ואמרתי מאלו שעושין בחלב ממש אסור להשתמש אף שבית החרושת היא של נכרים אבל אם יעשה בית החרושת ממימי חלב אז .יוכלו לקנות מהנכרי בעל בית החרושת את האבק מאחר שכבר נבטלו בידי הנכרים שאין עליו איסור מבטל לכתחלה.

והנני ידידו,

משה פיינשטיין

סימן י

בהערות עלי בדבר חשש זיעה בתנורי הגעז, בהדחת כלי בשר וכלי חלב באותה המכונה, ובשיורי מאכל אשתו נדה

בע"ה.

ג' כסלו תשל"ה.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר גח אייזק אהלבוים שליט"א.

א.

הנה קבלתי מכתבו מכ"א מרחשון שנה זו ואף שאין לי פנאי אף לרגע מצאתי לנחוץ להשיב תיכף אף שאינו נוגע למעשה כי הדברים שהשבתי (בספרי אגרות משה יו"ד ח"א סי' מ') ברורים אבל כיון שלכתו"ה הוקשה מרמ"א מפורש לדעתו וכותב שהראה זה לכמה רבנים ולא מצאו מענה נמצא שהיא קושית הרבים לכן אני מוכרח להשיב, במחילה מכתו"ה ומהרבנים שלא מצאו מענה לא ראו שפיר עובדא דרמ"א דבסימן צ"ב סעי' ח' אייריי במחבת של חלב שהיא מתבשלת תחת קדרה של בשר שאם המחבת מגולה ועולה זיעה מן מאכל החלב אוסר כשליכא ששים נגד החלב אם היד סולדת במקום שנוגע בקדרה ובכה"ג שהמחבת מתבשלת בעת שקדרה של בשר נמצאת למעלה במקום שהזיעה היתה עולה במגולה באופן שהיה היד סולדת שם מסיק דיש ליזהר לכתחלה דאולי ישכח ליזהר שתהיה מכוסה כל העת ויסלק לרגע, ואם הוא למעלה באופן שאף אם היתה מגולה לא היתה עולה הזיעה להיות היד סולדת מותר לכתחלה דהא כתב דלכן תולין בשר לייבש על קדרות של חלב ולא הזישיגן לזיעה שעולה, ולשון זה הוא אף לכתחלה ומפורש כן בפסקי מהרא"י בתה"ד שמצוין לשם, אף דשם איכא טעם גם לאסור מאחר שמגיע עכ"פ שם זיעה אך שאינת חמה כל כך לאסור מ"מ לא אסרו כיון דמקום רחוק הוא שלא יוכל להגיע שם זיעה שתהא יד סולדת וידרע לאינשי החלוק בין חום גדול לחום קטן דאין היד סולדת, ומשמע עוד יותר שאף כשאין קדרה של החלב מכוסות נמי מתירין לכתחלה דהא כן כתב הרמ"א ול"ח לזיעה שעולה ומפורש יותר בתה"ד שם וכ"ש שאין לאסור לתלות הבשר כשליכא הקדרות של חלב כלל אף במקום שאם היתה קדרה של חלב מתבשלת היתה עולה זיעה דחלוק זה כשליכא קדרה של חלב וליכא זיעה כלל עוד יותר ידוע דלא שייך איסור כלל ומהאי טעמא לא היה שייך בעצם לאסור במחבת מכוסה אף לתלות בשר עליו וכ"ש שלא לאסור קדרה של בשר שעליו אף כשהיא ג"כ מתבשלת אפילו בנוגעות בשעת הבשול דהחמימות בעצמו שבתוך המחבת והקדרות אף שאחת הוא מחלב ואחת הוא מבשר אין מפליטות ומבליעות בלא רוטב, אבל הצריך הרמ"א ליזהר לכתחלה מטעם שכתבתי דאולי יגלו קצת עשן שכחה והעלמה לרגע כיון דדבר האוסר איכא אז שהוא שמור בהכסוי שאפשר שיסולק הכסוי המשמר, וגם הוא. נפתח קצת לפעמים ע"י העלאת הרתיחות שאם שאיגה עלולה כל כך לשכוח עלולה להתעלם קצת בחשבה שעדיין לא הגיע הזמן להעלות רתיחות ולפתוח את הכסוי. וכן שייך להצריך ליזהר לכתחלה בשתי קדרות עומדות יחד בתנור ונוגעות זה בזה. בהנ"ל מטעם דשמא יזובו כשיעלו הרתיחות וישפך מן הקדרה לתחתת קדרה האחרת, אם נפרש שהוא גם לשתי קדרות שנגעו בהצדדין כעין הא דמפורש טעם בפמ"ג במש"ז סימן צ"ז סק"ג מתו"ת דחיישינן שמא יזוב מאונגו המחבת, שלא שייך זה כשאין שם אלא קדרה אחת של בשר שהעמידוה על מקום שנבלע בו חלב ולהיסורו כעובדא דתנורי הגעז שלנו למעלה שבזה איירי בתשובה שלי באו"ח ח"א סוף סימן קכ"ד וכן בסוף תשובה מ"ב ביו"ד ח"א דבתוך התנור הא אני אוסר שם כשלוקין מגולין אף בזה אחר זה, שזה ברור ופשוט שמותר אף לכתחלה, ומש"כ הרמ"א בסימן צ"ז סע"א ואפילו הוא במחבת נוהגין להחמיר לכתחלה הוא לאפות בבת אחד פלאדין ופשטידא אף שהם במחבת עם פת מהחשש שמא יזוב מן השומן אף שלא מצוי שיזוב השומן מן המחבת מ"מ זהירין לכתחלה מטעם דשייך עכ"פ קצת חשש כדאיתא בפמ"ג ובתכמת אדם לא הזוכר שצריך ליזהר לכתחלה לא בכלל מ"ב סעי' י' לענין זה למעלה מזה במכוסה התחתון, אלא בכלל נ' סעי' א' משום דבשתי קדרות שנגעו וב"ז לא שייך לחוש כלל ורק שמא יזוב השומן מהפלאדין והפשטידא יש לחוש כטעם התו"ח שהביא הפמ"ג, ואינו מפרש שהיש ליזהר קאי גם אשתי קדרות שנגעו וב"ז בצדדין אלא רק על זה למעלה מזה במחבת מכוסה והוא נכון לדינא, אך אף אם נפרש שקאי הרמ"א גם על שתי קדרות שנגעו זב"ז בצדדין לא שייך לעובדא דבתשובותי כדכתבתי.

ב.

ומש"כ כתו"ה דהמ"א ס' צ"ה סעי' ג' שכתב בהוהדחו זה אחר זה שרי הוא רק בדיעבד, פשוט שאינו כן דאף לכתחלה מותר להדיח אח"כ כשאין שם הכלי בשר דהדיחו תחלה דהא כתב הס"ז בס"ק י"א דזה הוי נ"ט בר ביט כיון שלא נתערבו הטעמים, וכן הוא בהגר"א ס"ק י"ח דכתב דלא שייך כאן טעמים של תוס' ההוא ממש דין דגים שעלו בקערה של בשר שמותר לאומלן בכותח שזה מותר לכתחלה לכו"ע, והוא גם לשון הש"ך בס"ק ט"ז שכתב אבל אם הודחו בזה אח"ז הוא ממש כדגים שנתבשלו בקדרה של בשר דשרי, היינו דמתיר לכתחלה עוד יותר דאף אם נתבשלו תחלה הטעם כשהכלי בשר היו שם נמי מותר להדיח כלי חלב אחר שהוציאו משם הכלי בשר מטעם דאף בנתבשלו שיש מחמירים לאכול בכותח הא כתב הרמ"א בסעי' ב' דליתנן בכלי מותר לכתחלה והגר"א כתב רק בעלו דהיינו שהודחו בכלי ראשון מתחלה כלי בשר ואח"כ כלי חלב ולהש"ך אף בנתבשלו היינו שהיו הכלי בשר תחלה בשעת הרתיחות על האש נמי מותר. והנידון לאסור לכתחלה הוא אם מותר לכתחלה להעלות הדגים בכלי בשר כדי לאכול אח"כ בכותח שהסמ"ק אוסר כדאיתא בט"ז סק"ד ועל המשמעות לשון הב"י שהסמ"ק אוסר לכתחלה לאוכלן בכותח כתב שהרא שלא בדקדוק ובנקה"כ שגם הד"מ והדרישה והב"ח כבר כתבו זה, ופשוט שגם הב"י סובר כן ולא דק בלישביה. ומשמע מהט"ז וכן מהש"ך סק"ג דדוקא כדי לאוכלן בכותח אוסרין לכתחלה אבל כדי להעלות אח"כ על כלי חלב מותר לכתחלה ובב"ח מפורש כן, אבל הפמ"ג במשב"ז שם סובר דאסור גם לבשל בכלי חלב כדי להעלותו בכלי בשר, ולהעלות בכלי חלב כדי להעלותו בכלי בשר לא מבואר בלשונו ויש להסתפק אם גם בזה אוסר. וא"כ לדינא כיון שהב"ח מתיר בפירוש וכן הוא גם משמעות הט"ז והש"ך, וגם הפמ"ג עצמו הביא מבעה"ת במפתחות שמתיר לבשלן בכלי חלב כדי לערותן לכלי בשר והובא גם בדרישה ומשמע שגם הדרישה סובר כן, וגם מהפר"ח מביא שמתיר, והוא רק מלתא דרבנן ורק אלכתחלה יש להקל, וברק עלו בכלי חלב כדי להעלות בכלי בשר שאיכא ספק אף אם הפמ"ג אוסר ודאי אין להחמיר, אך מ"מ כתבתי במדיה כלים שהוא רק בעלו שהמים באים לשם ממקום אחר שאף שמותר לדינא ליתן גם לאותן המים לא התרתי למעשה אלא להוציא המים שהודחו בקו כלי הבשר ולהביא מים אחרים והוא מצד חשש הקטן אליבא דהפמ"ג ואם היה במקום שלא מצוי מים המין ובא בטירחא גדולה לא הייתי אומר להחמיר אבל במקומותינו שאיכא מים חמין בלא טירחא גדולה החמרתי, והוא נכון וברור. ומש"כ כתו"ה דמדיח הכלים הוא כלי בשר והמים מתבשלים שמה לא מובן כלל דהרי אינו כן דאין המים מתבשלים שם אלא שבאים לשם מים כידוע, ומדיח הכלים אינו לא כלי בשר ולא כלי חלב, כי רק הכלים מודחין שם וברוב הפעמים הוא יותר מששים.

ג.

והנה שיורי מאכל שכתבתי באג"מ יו"ד ח"א סי' צ"ב, שליכא תקנה, הנה מאכל שכתבתי אייריי שאכלה האשה ממש מקצת מאותה החתיכה שאין דרך לאינשי כלל לאכול מהחתיכה שאכל אחר אף אלו שאין מקפידין לשתות מאותן המשקין ששתו אחרים ורק בעל עם אשתו מרוב חיבה אין מקפידין גם לאכול מחתיכה אחת, לכן בשתיה מהני הפסק איש אחר שעושה כדרך אינשי והבעל כשישתה אח"כ הוא מרוב אינשי שאינו מקפיד גם לשתות עם אחרים ולא ניכר ממילא בזה חיבה לאשתו, אבל באכילה מחתיכה אחת שאין דרך האינשי לאכול מחתיכה שאכלו אחרים ודאי מה שיאכל אף אחר שאכל אחר שלא כדרך האינשי יהיה מחמת חיבת אשתו שאכלה מחתיכה ההיא לכן מסתבר לע"ד לאסור. והט"ז בסי' קצ"ה בסק"ד שגם במאכל מתיר בהפסק אחר הוא מאכל כעין שתיה שהן חתיכות קטנות שנעשו אחד שאוכלין מקערה אחת ודמי לשתיה כאכילת דייסא בין כשאוכלין בכפות בין בידים עיין נדרים דף מ"ט ע"ב יהיה כשתיה שמותר בהפסק אחר ויהיה מותר בהנחה לכלי אחר.

והנני ידידו,

משה פיינשטיין

סימן יא

הדחת כלי בשר וכלי חלב באותה מכונה

בע"ה.

כ"ח תשרי תשכ"ה.

מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר גדליה פעלדער שליט"א רב בטאראנטא ומחבר ספר יסודי ישורון נעד.

הנה מצד החגים וגם מצד בריאותי לא יכלתי לכתוב תיכף וגם באשר שאין הצורך גדול כל כך מכיון שהדין הא נתברר בהיות כתו"ה בכאן אבל עתה כשנתפנתי מעט הנני לקיים מה שאמרתי שגם אכתוב בזה.

הנה בדבר המכונה (מאשין) להדיח כלי האכילה ואי אפשר להשיג עוד מכונה גדולה כזה שנצרך בהמשב זקנים מצד שעולה להרבה אלפים שאין ביכולת הצבור להוציא זה, הנה פשוט שמכיון שלא נשאר בעין ממש

25

HALAKHIC PERSPECTIVE:

Practical Applications of the Principle of *Nat Bar Nat*

by Rabbi Mordecai Willig

The Gemara[1] permits hot fish which was placed in a cold[2] meat utensil to be eaten with dairy. The reason is that the meat taste is transferred twice–to the utensil and to the fish–before being mixed with dairy. The Ran explains that this leniency, known as nat bar nat, is limited to foods which are intrinsically permissible, and does not extend to non-Kosher foods.

The Shulchan Arukh[3] applies this ruling to fish cooked or roasted in a meat pot as well. However, The Rama quotes a view which limits the law of nat bar nat to hot fish merely placed in a meat utensil, but not cooked or roasted in it. The Rama establishes our custom to adhere to this stricter view, and not eat pareve food cooked or roasted in a meat pot with dairy. Only if it was already mixed with dairy may we eat the food based on the first opinion.[4]

If the meat pot was not used for 24 hours prior to the cooking of the pareve food, then this food may be eaten with dairy. The Vilna Gaon[5] explains that we disallow use of a pot unused for 24 hours, even though the taste in its walls is stale and would not impact on the food, lest we mistakenly allow the pot to be used before 24 hours elapsed, thus rendering the food unkosher. In the case of a meat pot this is impossible, since even within 24 hours we rely post-facto on the Shulchan Arukh's view and the pareve food mixed with dairy is kosher. As such, we may use the meat pot, after 24 hours have passed, for pareve food mixed later with dairy.

According to the logic, it is permitted to cook the pareve food in the meat pot unused for 24 hours with the intention of mixing the food with dairy. However, the Rama's expression, that he may **eat** the food with the opposite type, implies that one may not **cook** the food with that intention. This ruling is stated explicitly in the Isur V'heter Ha'aroch, the Rama's source, and is quoted in the Chochmas Adam,[6] and, as such, should be followed in practice.

An exception to the rule of nat bar nat is sharp foods, such as onions. An onion cooked in a meat pot, or even sliced cold by a meat knife, may not be mixed with dairy. The mixture is treif, even if the pot or knife had not been used in 24 hours before cooking or slicing the onion.[7]

The Rama permits placing hot pareve food which was **cooked** in a meat pot onto dairy utensils. Some allow the food to be cooked in a meat pot with the intention to place it in a dairy utensil, while others disagree.[8] The Rama states that hot water in a meat pot may not be poured in a continuous flow onto a dairy utensil, and considers the dairy utensil treif, but the Shakh disagrees.[9] If the flow was not continuous, or in a case of solid food, it is certainly permissible.

The Shulchan Arukh[10] considers clean meat and dairy utensils washed together in a pot of hot water to be kosher because of nat bar nat. The Rama disagrees, and prohibits the pot and both uterisils if they both were used within 24 hours in a Kli rishon and are then washed simultaneously in a Kli rishon (a pot which is or was on the fire). If they were washed consecutively, or if at least one of the utensils was unused for 24 hours, the pot and both utensils are kosher.

If water was poured from a pareve pot or tub onto meat and dairy dishes piled together, the Rama permits the dishes even if they were dirty. The Shakh[11] disagrees if the dishes were dirty, and others disagree even if they were clean. The Rama concludes that if a dairy dish is found amongst the clean meat dishes we need not worry that they were washed in a manner that prohibits them.

The Igros Moshe[12] permits the use of one sink for washing meat and dairy dishes consecutively, since based on the Rama and the Shakh, it is impossible or unlikely, respectively, that the sink will become treif. However, the custom is to use separate racks for meat and dairy dishes, so that even if the sink is treif the dishes remain kosher. Others recommend separate tubs for meat and dairy.[13]

The Igros Moshe[14] permits the use of one dishwasher used for meat and dairy consecutively with different racks, based on nat bar nat. The grease on the plates is batel b'shishim in the water. Others disallow a common dishwasher since some remnants of meat remain in the filter net on the bottom and are later thrust by the water onto the dairy dishes.[15]

Rabbi Mordecai Willig is a Rosh Yeshiva and Assistant Director of the Kollel Yadin Yadin at RIETS and Rabbi of the Young Israel of Riverdale.

Footnotes

1 חולין קיא:, וע' ידרייב ס' צה

2 ובשייך סייק ו כתב דעלו רייל שאחד מהן, הכלי או הדגים; המין דבשניהם המין ההי כנצלה

3 ידרייב ס' צה ס' א,ב

4 הלכתייפ מותר בדיעבד אף בצלי ודלא כמהרשייל

5 סייק י

6 אוייח ס' לד ס' ו וחכמייא כלל מח ס' ג. ובאבייל מבשר אך בייל ממים או ירקות נראה להקל דכיון דליא חמיינ בהיתר, ע' שייך ס' צד סייק כב. נמצא דטעם הבשר שיצא וחזר בטל בס' בדגים ומה שלא יצא נשאר בפגמו אף דאין מבטלין בשר לכתחילה לתתו בחלב, ע' שייך ס' צט סייק כב, מיימ להחכמייא מיירי בנתבטל כבר.

7 רמייא שם ושוייע ס' צו ס' א

8 פמייג מיין סייק ד, ה

9 סייק ה. ע' בל' השייך דהרמייא מתיר לתנן בלא עירו ובפשוטה נראה דמיירי כאן במאכלים גושים כבשר ודגים, ונתינתם לקערה אינה חמורה מעירוי שנפסק הקילוח, וכמשייב בפנים.

10 ס' ג. ובשיטת הרמייא, עמשייב בחוברת בית יצחק, תשמט, עמ' 192

11 סייק כ. ובחכמייא שם ס' יב מחמיר אף בנקיים וכן הפריית ועוד, ולייים שנחלקו ארמייא בנמצא כלי חלב בין כלי בשר, ודוייק.

12 יוריד חייא ס' מב. הקייק במה שהאריך לבאר שלא נאסר הכיור משום בביית, הלא ברור הכיורות דאז, עכייפ שנעשו מחרס, כבר נאסר עייי הגוי שדר שם מקודם וא"א להכשירו. ואולי סייל דיש להקל באבייל כשאייא בעייא. ע' שרייע שם ס' קח ס' ג, וסייל דגייז בכלל, ודוייק.

13 מנחת יצחק חייב ס' ק

14 חייב ס' כח, כט; חייג ס' י סייק ב

15 באורים בספר בדי השלחן יוריד ס' צה ס' ג דייה שרו. עייש ג' טעמים שאין לסמוך על בטול בס' בזה. ועדיין יש לצדד עייפ הרמייא ס' ב שמחיר כשעירה מים על כלים של בשר ושל חלב ושומן דבוק בהם, וכמשייש בעצמו לענין העירו לדופני המכונית.